

Thorsdagen den 4 April 1867.

Kammaren sammanträdde kl. 10 f. m.

Justerades ett protokolls-utdrag för den 1 dennes.

Upplästes och godkändes Stats-Utskottets förslag till Riksdagens underdåniga skrivelser:

N:o 21, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga Proposition, angående restitution till Kammarjunkaren Herr de Camps' konkursmassa af erlagd afgift för anmäld, men ej utöfvad bränvinstillverkning;

N:o 22, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga Proposition, angående upphörande af grundräntas utgörande för valk- och stampverk;

N:o 23, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga Proposition, om ned-sättning i räntan för Trysunda fiske; och

N:o 24, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga Skrifvelse, angående utarrenderade kungsgårdars och öfriga kronolägenheters förvaltning.

Upplästes ett af Herr Meijer, Bernhard, inlemnadt Memorial af följande lydelse:

Jag anhåller vördsammast om tillstånd att vara ledig från riksdagsgörömbalen under högst 20 dagar, från och med den 8 dennes.

Till denna anhållan lemnade Kammaren, uppå gjord proposition, sitt bifall.

Föredrogs, men begärdes af flere ledamöter ånyo på bordet, Konstitutions-Utskottet den 27 sistlidne Mars bordlagda:

Utlåtande N:o 8, angående väckt motion, om ett tillägg till 3:dje § Tryckfrihets-förordningen; och

Memorial N:o 9, angående verkställd granskning af Statsråds-protokollen.

Herr Grefven och Talmannen hemställde, huruvida Kammaren, i enlighet med den öfverenskommelse, som emellan Talmännen vid hållet

sammanträde blifvit träffad, behagade besluta att Lördagen den 13 dennes till afgörande företaga Konstitutions-Utskottets Memorial N:o 9.

Ropades ja.

Föredrogos, men begärdes af flere ledamöter ånyo på bordet, Lag-Utskottets nedannämnde, den 27 sistlidne Mars bordlagda Utlåtanden och Memorial:

N:o 53, i anledning af väckt förslag, om dödsstraffets afskaffande;

N:o 54, i anledning af väckt motion, om ändring i gällande författningar rörande utrifning af vattenverk, som genom uppdamning skada jord;

N:o 55, i anledning af återremiss af Utskottets Utlåtande N:o 37;

N:o 56, i anledning af väckt motion, om förliknings-komitéers inrättande i hvarje kommun;

N:o 57, i anledning af väckt motion, om förändrad lydelse af vittneseden; och

N:o 58, i anledning af väckt motion, om ändring i vissa stadganden rörande exsekutions-väsendet.

Föredrogos, men begärdes af flere ledamöter ånyo på bordet, Särskilda Utskottets för folkskolelärare-seminariernas ombildning den 29 sistlidne Mars bordlagda Utlåtande N:o 3, med anledning af väckt motion om folkskolelärare-seminariernas ombildning samt om användande för sådant ändamål af besparingarne å anslaget till folkskoleväsendet m. m.

Föredrogos, men begärdes af flere ledamöter ånyo på bordet, Banko-Utskottets den 1 dennes bordlagda Memorial:

N:o 17, med förslag till voteringsproposition, i anledning af Kamrarnes stridiga beslut rörande Banko-Utskottets förslag i Mem. N:o 7, om förändrad lydelse af texten å Bankens sedlar; samt

N:o 18, i anledning af Kamrarnes beslut öfver Banko-Utskottets förslag rörande bankovinsten för år 1865.

Herr Reuterswärd: Jag anhåller, att Kammaren ville besluta, att Banko-Utskottets Memorial N:o 18, rörande bankovinsten, måtte sättas främst på föredragningslistan till nästa plenum.

Herr vice Talmannen: Med anledning af Herr Reuterswärds förslag får jag hemställa, om det icke vore skäl besluta, att Banko-Utskottets Memorial N:ris 17 och 18 uppföras främst på föredragningslistan till nästa plenum, dock med förbehåll, att Bevillnings-Utskottets Betänkande N:o 9, angående tullbevillningen, då är afgjordt, och att behandlingen deraf i annat fall först afslutas.

Herr Reuterswärd: Det af Herr vice Talmannen nu framställda förslag är öfverensstämmande med hvad jag menat, nemligen att Bevillnings-Utskottets Betänkande N:o 9 först skulle afgöras och sedan främst på föredragningslistan uppföras Banko-Utskottets Memorial N:o 18, och derefter samma Utskotts Memorial N:o 17.

Sedan öfverläggningen förklarats slutad, förmälte Herr Grefven och Talmannen, att Herr vice Talmannen hade föreslagit, det Kammaren måtte besluta, att Banko-Utskottets Memorial N:ris 17 och 18 skulle uppföras främst på föredragningslistan vid nästa sammanträde, likväl med det förbehåll, att, derest Bevillnings-Utskottets Betänkande N:o 9, angående tullbevillningen, då ännu ej vore slutligen afgjordt, förstberörda Memorial skulle å listan uppföras näst efter sistnämnda Betänkande; hvarefter Herr Grefven och Talmannen hemställde, huruvida Kammaren ville härtill lemna bifall.

Ropades ja.

Herr vice Talmannen: I sammanhang med nu fattade beslut hemställer jag, att de i dag för 2:dra gången bordlagda Betänkanden, Memorial och Utlåtanden måtte uppföras sist å föredragningslistan för nästa plenum.

Jemväl detta förslag bifölls.

Jemlikt förut fattadt beslut, företogs nu till afgörande de delar af Bevillnings-Utskottets Betänkande N:o 9, angående tullbevillningen, som rörde artiklarne *kaffe, kaffe brändt, kakao, socker* och *tobak*, äfvensom § 9 i taxeunderrättelserna.

Herr Grefven och Talmannen hemställde, att Betänkandet i nämnda delar skulle punktvis föredragas och afgöras, hvarvid anmälte sig och yttrade:

Herr Bennich: Lika med Herr Talmannen anser jag detta Betänkande böra punktvis föredragas; och jag tillåter mig derjemte hemställa, att, då Utskottet under en proposition sammanslagit frågorna om tullen på råsocker och om tullen på raffinad, dessa frågor måtte särskildt hvar för sig få behandlas.

Uppå härefter gjord proposition beslöt Kammaren, att Betänkandet i förberörda delar skulle punktvis företagas till afgörande, med iakttagande deraf, att Utskottets å sid. 7 afgifna förslag, som omfattade tullsatserna å så väl oraffineradt som raffineradt socker, vid föredragningen delades, så att dessa frågor särskildt för sig behandlades och afgjordes.

Härefter förekom:

Artikeln kaffe.

Herr Sahlin anförde skriftligen:

Bevillnings-Utskottets förslag, att, genom förhöjning af höga tullsatser å socker och kaffe, bereda Statsverket de inkomster det behöfver, kan jag icke bringa i öfverensstämmelse med det, som jag anser vara rätt.

Det är nödvändigt, att förhållandet mellan arbetsgifvare och arbetstagare skall vara grundadt på billighet, om landets välstånd skall befordras.

Den föreslagna åtgärden anser jag leda till afvikelse från ett sådant förhållande, då derigenom alla de familjer, som äro anvisade att lefva af kroppsarbete, med de arbetslöner, som nu kunna gifvas, nedtvingas så att de, för sitt arbete endast kunna få de oundgängligaste lefnadsbehofven fyllda.

De skulle, ehuru många af dem icke ens ega rätt att under Riksdagen vara representerade, deltaga i skatternas utgörande i större proportion mot dem, som skatta för egendom och inkomst, än jag förmår inse vara billig.

Så vidt jag kan förstå, blir ock landet genom en sådan skatternas orätta fördelning obehvämt för alla dem, som för sitt arbete fordra att få en sådan utkomst, att de på någorlunda rimligt sätt kunna lefva med sin familj — och den framställer för de dugligare ibland dem i än mera lockande dager den förut stora frestelsen att öfvergifva fäderneslandet för den så ofta svikande förhoppningen att i främmande land finna större möjlighet att få lefva.

Jag har mycket tvekat, innan jag vågat besvara denna högtärade Kammare med att höra en del af de skäl, som bestämt mig, men från min ståndpunkt, och då det derifrån för mig framstår såsom om något orätt vore nära att göras, har jag icke tvekat om, att jag bör yrka afslag på Bevillnings-Utskottets förslag.

Herr Schartau: Jag har varit motionär i fråga om tull på kaffe, socker och tobak, och jag har å dessa artiklar yrkat högre tull än den, som på grund af Kongl. Maj:ts Proposition blifvit af Utskottet tillstyrkt. Mitt yrkande, som, beträffande kaffe, innebar en förhöjning af 3 öre, grundade sig på det behof, som skulle uppstå, om mitt samtidigt väckta förslag, att bankovinsten måtte för Bankens egna ändamål reserveras, blifvit bifallet; och jag ansåg det vara eu skyldighet, att på samma gång jag ville för annat ändamål disponera en så stor del af hvad som blifvit för Statens behof begärdt, jag också borde afgifva något förslag till ersättning af denna minskning i inkomsterna. Sedan dess har Första Kammaren disponerat hela den vinst jag afsett och Andra Kammaren något mera än hälften deraf för Statens ändamål, och det är klart, att den önskan jag hyst om hela vinstens reserverande för Banken, icke numera kan uppfyllas. Deraf följer ock, att den förhöjning af tullen, som jag ansett för mitt ändamål nödvändig, icke mera är behöfelig. Häraf ledes jag lätt att bifalla hvad Utskottet i afseende på tullen å kaffe föreslagit. Här är visserligen nyss framställt ett yrkande om afslag härå, och jag föreställer mig att så kommer att ske äfven i afseende på de andra artiklar, hvarå Utskottet föreslagit förhöjd tull. Man kan hafva olika tankar om lämpligaste sättet att bereda Staten inkomster. Jag hade trott, att den indirekta beskattningen, lagd å sådana

föremål, som icke äro oundgängligen nödvändiga, vore den bästa. Man säger väl, att kaffe och socker äro nödvändighetsvaror. Men det är ett talesätt för dagen, som försvinner med dagen; och man skall snart inse, att man kan lefva utan dessa artiklar, och att förtärandet deraf är en njutning, men icke en nödvändighet. Man har också öfverallt i andra länder antagit lämpligheten af hög tullbeskattning å dessa varor. Jag hoppas därför, att Kammaren icke skall lyssna till yrkandet på afslag, utan anhåller, att Kammaren måtte bifalla Utskottets i denna punkt gjorda hemställan. Men innan jag slutar, måste jag fästa uppmärksamheten på en fras i Utskottets motivering, som, då motiverna icke upptagas i skrifvelsen till Kongl. Maj:t, visserligen ingenting betyder, men dock är betecknande för de hos nuvarande Bevillnings-Utskottet inneboende tankar. Det heter, som skäl hvarföre denna förhöjning föreslås, att artikeln kaffe, »såsom ej heller varande föremål för inhemsk produktion, bör, när Statsverkets behof så fordrar, lämpligen kunna åsättas en högre tullsats.» Om således kaffe varit föremål för inhemsk produktion, så hade Utskottet icke velat föreslå en sådan förhöjning i tullen. Det är en oskyldig bekännelse, som jag endast velat påpeka, utan att dervid vidare vilja uppehålla mig. Men i ingressen till Utskottets hemställan förekommer derjemte en fras, som jag icke kan förstå. Utskottet föreslår nemligen förhöjningen »under förutsättning att denna vid nu stundande statsreglering visar sig vara af behovet påkallad.» Det kan väl icke vara meningen, att Kamrarnes skola fatta beslut under förutsättningar; utan deras beslut böra, enligt min åsigt, vara bestämda och ovilkorliga.

Herr Odelberg: I motsats mot den förste värde talaren, skulle jag gerna hafva sett, om Utskottet föreslagit en större förhöjning af kaffetullen; men då den ledamot, som motionerat en högre tull, icke yrkar derpå, så finner jag mig föranlåten att instämma i anhållan om bifall till Utskottets förslag, att tullsatsen å artikeln kaffe förhöjes till 12 öre per skålpund. Det är dock icke därför jag har begärt ordet, ty jag hade kunnat meddela mitt samtycke på annat sätt, utan det är för att påpeka det besynnerliga i ett af de motiver, som Utskottet begagnat för att tillstyrka hvad Kongl. Maj:t föreslagit. Såsom nyss blifvit uppläst, är ett af skälen för kaffetullens förhöjning, att kaffe ej är föremål för inhemsk produktion. Jag vill icke tro, att Utskottets ledamöter äro så fiendtligt sinnade mot den inhemska produktionen, som detta tycks angifva; men då dessa ord förekomma i motiveringen, kan jag icke underlåta att deremot inlägga min protest.

Herr Berlin: Bevillnings-Utskottet har hemtat ett skäl för tillstyrkande af bifall till Kongl. Maj:ts Proposition om förhöjd tull å kaffe derifrån, att denna artikel icke kunde hänföras till de oundgängliga lifsförnödenheterna. Detta är visserligen riktigt, så vidt det gäller personer, som hafva råd och lägenhet att skaffa sig god och närande föda i tillräcklig mängd, och för dessas skull må kaffetullen gerna höjas. Men det finnes många menniskor i vårt land, hvilka få nöja sig med dåliga födoämnen och i ringa mängd; för dem har kaffe blifvit en oundgänglig lifsförnödenhet, hvilket ock Utskottet i Bilagan

synes hafva antagit, hvarest förbrukningen beräknas blifva lika stor som förut, oaktadt den förhöjda tullen.

Det är smärtsamt och påkostande att uttala, hurusom antalet af dem, som lefva hufvudsakligen af potates och kaffe, stundom med någon tillsats af sill och bröd, stiger allt högre med hvarje år, och för närvarande är högst betydligt, vida större än många vilja medgifva, och de fleste skulle förmoda. Mitt påstående i detta afseende stödjer sig på provinciälläkarnes årsberättelser. Jag kan icke tillåta mig att här försöka en utredning af orsakerna till detta bedröfliga förhållande; der-till hafva många olika orsaker samverkat, såsom flera års dåliga skördar och otjenligt bergningsväder, jordbruk försummadt för skogsafverkning, på ena stället uthuggna skogar, på det andra, der någon skog ännu finnes kvar, förminskad afsättning af skogsprodukter, samt framför allt ett öfverflödigt lefnadssätt under den tid, då penningar kunde förtjenas eller lånas, framkalladt af förledande landthandel. Man må icke förtänka människor, ställda på så mager kost, om de ersätta kribsten på varm soppa med kaffe, som genom sin stimulerande verkan för någon tid 'tystar magens rop, och icke alldeles kan fränkännas äfven en viss, om ock ringa, närande kraft. I samma mån kaffedrickandet tilltagit, har förbrukningen af bränvin aftagit. Emellertid äro följderna af detta lefnadssätt alltmera framträdande; klen kroppskraft, bleksot, blodbrist, mag-katarrer och andra åkommor i digestionsorganerna, förut nog ofta förekommande, angifvas af provinciälläkarne blifva alltmera allmänna. Visserligen antagas dessa sjukdomar vanligen vara en följd af det ymniga kaffedrickandet; men om detta också kan i någon mån dertill bidra, skulle samma sjukdomar i alla fall uppträda såsom en oundviklig följd af den knappa och otjenliga födan.

Mycket vore att härvid tillägga, men jag bör ej dermed upptaga Kammarens tid. Det anförda kan vara nog för att rättfärdiga min öfvertygelse, att en förhöjd tull icke skall förminska kaffeförbrukningen hos just den fattigaste delen af befolkningen, hvilken således skall komma att framför andra hårdt vidkännas denna beskattning och bidra till den förökade inkomst för Staten, som med förslaget afses; på denna grund slutar jag med att, såsom redan af andra talare förut skett, yrka afslag i denna punkt af Utskottets Betänkande.

Herr von Geijer: Den af Utskottet föreslagna förhöjning af tullen på kaffe, socker, kakao och tobak vill jag för min del bevilja; dock, hvad sockertullen angår, med den modifikation Friherre af Ugg-las' reservation innehåller.

Jag håller före, att statsbehovens fyllande icke i någon betydligare mån lämpligen kan ske genom direkt beskattning, och på det sådant icke vid innevarande riksdag måtte blifva en nödvändighet, anser jag att de förutnämnda artiklarne, hvilka jag icke kan betrakta såsom nödvändighetsartiklar, böra äsättas förhöjda tullafgifter. Helst skulle jag velat antaga de af Herr Schartau föreslagna tullsatserna, som kunna göra den allmänna bevillingens höjande utöfver dess närvarande be-lopp obehöfligt.

Jag fruktar för den direkta beskattningen, derföre att för en sådan beskattning ej kan utfinnas någon rättvis grund; uti komiterades

förslag till det nuvarande bevillingssystemet finnes ock anfördt, att utmärkte vetenskaps- och statsmän förorda direkt beskattning endast för små och obetydliga belopp.

Att nuvarande bevillningsstadga icke fördelar skattebördan rättvist och billigt, ligger ju för öppen dag, när fastighetsegaren betalar lika stor skatt, antingen han har skuld på fastigheten eller icke; hvartill kommer, att det ofta i värde rätt betydliga arbete, som jordegaren nedlägger på sin jord, när han med egen hand brukar densamma, alltid är bevillningsfritt.

Jag är rädd för en förhöjning af den allmänna bevillingen, särskildt derföre, att en sådan förhöjning sannolikt skulle hafva till följd en nedsättning af fastigheternas taxeringsvärde, hvadan således, och enär medborgare, de der betala bevilling endast för kapital eller arbete, icke kunna få deras årsinkomst värderad till lägre belopp än hittills, fördelningen af kommunalskatten, för hvilken, såsom vi veta, bevillingen ligger till grund, blefve helt olika emot för närvarande. Och på detta sätt komme fattige handtverkare och löntagare, hvilka redan nu i jämförelse med fastighetsegarne äro hårdt beskattade i kommunen, att ytterligare med sådana skatter betungas.

Herr Hasselroth:

Friherre af Ugglas: Jag är säker, att icke någon af oss skulle vilja rösta för denna tullförhöjning, om man icke ansåg sig dertill nödsakad. Då ingen förut vidrört detta förhållande, ber jag att med några korta ord få visa, hurudan ställningen är. Beräkningar hafva i detta afseende af flera personer blifvit gjorda, och de hafva kommit till ungefär samma slutsatser. Om jag tager i beräkning de förhöjda tullsatsen, som Kongl. Maj:t föreslagit, den ökade bränvinsskatt, som äfven blifvit föreslagen, och att Riksgälds-kontoret kommer att upptaga ett lån af 8 millioner för att betäcka jernvägsbyggnaderna, så kvarstår ändock en brist af 1,600,000 R:dr. Jag har då bland inkomsterna äfven inberäknadt 1868 års bevilling. Om vi nu skulle afslå den ifrågasattade tullförhöjningen, så ökas bristen med 1,200,000 R:dr och blir således 2,800,000 R:dr. Skulle bränvinsskattens förökning äfven afslås, då ökas bristen ytterligare med 2,200,000 R:dr; och vi skulle kunna sluta denna riksdag med att utskrifva en bevilling af mellan 7 och 8 millioner R:dr. Jag hemställer, om det under sådana förhållanden kan vara rätt att afslå den förhöjning i tull, som nu är föreslagen; och om det icke snarare är vår skyldighet att söka fördela skatterna så, att de kännas så litet tryckande som möjligt. Detta är hvad vi böra hafva för ögonen. Jag förmodar, att de herrar, som yrka afslag å förevärande förslag, vilja öka bevillingen, och att de föredraga den direkta beskattningen framför den indirekta. För min del, ber jag att få sluta mig till dem, som ge företräde åt den indirekta beskattningen. Detta sätt medför den fördelen, att det lemnas åt den skattskyldige själf att bestämman, huru mycket han vill bidraga till skatten; och dertill kommer, att detta beskattningssätt är för folket i allmänhet mindre förhatligt än den direkta beskattningen. Detta må vara en fördom: men det är en åsigt, som talar för det förstnämnda sättet, och jag tror, att

vi äro skyldiga att lämpa oss efter den allmänna meningen. Jag anser derföre det indirekta beskattningssättet vara att föredraga, eller att vi åtminstone böra beträda båda dessa banor, heldre än att begagna endast den direkta beskattningen. Efter denna inledning är det klart, att jag vill understödja Kongl. Maj:ts Proposition. Man har framhållit de fattiges svåra belägenhet, och ingen kan mera än jag känna deltagande derför, men jag tror icke, att de skola drabbas af denna beskattning; ty huru spridd kaffeförbrukningen än är, är den dock icke så nödvändig, att den icke kan undvaras, och det finnes andra lika billiga och lika goda födoämnen, som väl kunna sättas i stället. Man bör derföre icke låta sin känsla tala för ett afslag å förslaget. Jag är öfvertygad, att hvar och en redan fattat sitt beslut i denna fråga, och jag vill derföre icke längre upptaga tiden, utan slutar med att anhålla om bifall till Utskottets hemställan. De anmärkningar mot motiveringen, som blifvit framställda, vill jag icke nu upptaga till besvarande; men skall med nöje enskildt söka att förklara anledningarne och skälen till dessa uttryck.

Herr Heijkenskjöld: Jag har begärt ordet med anledning af trenne föregående talares yttranden, att kaffe skulle vara en nödvändighetsvara. Då jag varit mycket i beröring med allmogen, torde jag kunna lemna några upplysningar i detta afseende. Jag medger att kaffe af städernas innevägnare mer nyttjas som ett ordentligt mål, men så är icke förhållandet på landet, der arbetaren gör sina ordentliga mål af vanlig mat, såsom kött, fläsk, potatis, sill och bröd. Den ords befolkning, som utgår på arbete till andra delar af landet, jag menar Wermlänningen, har vanligen icke någon annan spis än sill, bröd och dricka; och jag tviflar, att någon kan jäfva hans arbetskraft och förmåga att sköta sig. Man har betviflat, att något surrogat för kaffe skulle finnas. Jag tror att ett skålpund rågmjöl innehåller mera näringsämne än ett skålpund kaffe. Det barkbröd och den vattvälling, som förtäres i de norra orterna, är försatt med rågmjöl, och derför mera närande än kaffe, som också endast nyttjas såsom traktering. I ett mindre bemedladt hus uppgår kaffeförbrukningen icke till mer än 12 å 15 skålpund om året, och räknar man efter hvad den föreslagna tullförhöjningen derpå skulle göra, så är det en småsak i förhållande till de höga arbetsförtjenster, hvartill nu finnas tillfälle. En talare har framställt, huru svårt det är för befolkningen att lefva i hans hemort, och jag förmodar, att det exempel han framdrog afsåg en hemmansegare. Daglönare och arbetare hafva det bättre än sådana hemmansegare, och det är just desse, som mest vilja nyttja kaffe. Man måste medgifva, att den indirekta beskattningen är hård, emedan den utgår genast, då man behöfver att förskaffa sig en vara; men, såsom en talare har anmärkt, kan den, som icke vill betala denna skatt, befria sig derifrån genom att inskränka sin förbrukning. Då statsbristen måste fyllas, synes mig nödvändigt att genom förhöjd beskattning söka minska det belopp, som måste genom lån anskaffas. På dessa skäl tillstyrker jag bifall till Utskottets förslag.

Friherre Raab, Carl Adam: Det ser ut som en ny æra skulle börja; då vi tvingas tid efter annan att tänka på att oupphörligt

höja skatterna. Förevarande punkt ger oss vid handen, ett förslag till förhöjning af tullen på kaffe; detta är väl betänkt. En talare har sagt, att denna och andra föreslagna tullförhöjningar icke kunna betäcka den statsbrist, som finnes. Man måste beklaga, att, efter en så lång tid af fred, förhållandet är sådant, att skatterna måste höjas. Men om detta är en följd af det system, som blifvit tillämpadt, så måste vi underkasta oss, hvad vi icke kunna undandraga oss. En talare har sagt, att han föredroge den indirekta beskattningen framför den direkta. Ett sådant erkännande är att ställa sig på frihandels grund. Den direkta beskattningen träffar arbetet i sig själf, då den indirekta är lagd på förbrukningen och njutningen. För att icke förqväva produktionen måste vi begagna den indirekta beskattningen. Staten fordrar inom 1868 års slut en summa af 12 millioner R:dr, och detta behof måste på ett eller annat sätt fyllas. I afseende härpå dela sig personerne inom denna Kammare i tre grupper: till den första, de som förorda den direkta beskattningen; till den andra, de som föredraga det indirekta beskattningssättet; och till den tredje, de som vilja låna. Då man, som jag, hyllar frihandels teori, måste man begagna den indirekta beskattningen. I detta afseende förekommer nu artikeln kaffe. Bevillnings-Utskottet har föreslagit en förhöjning af 2 öre i tullen derpå. Detta skulle göra en tillökning i inkomsterna af 320.000 R:dr, visserligen icke mycket; men om man vill hushålla, måste man plocka ihop äfven de små summorna. Då kaffe icke är en nödvändighetsvara och dess användande dessutom medför skadlig verkan, så vore det önskligt, om förbrukningen kunde inskränkas. Under sådana förhållanden anser jag det nödvändigt att lägga skatt på kaffe; och hade icke Herr Schartaus förslag, att höja tullen å kaffe med 3 öre per skålpund, blifvit af motionären själf återtaget, så skulle jag velat biträda detsamma. Nu yrkar jag bifall till Utskottets förslag.

Grefve Hamilton, Henning: Om en ökad beskattning är behöflig, vore det orätt att icke åtaga sig den; är den obehöflig, så vore det både från Statens och den enskildes synpunkt oklokt att pålägga den. Jag hade därför önskat, att, innan beslut fattades i denna fråga, kunna för mig göra klar behöfligheten af de tullsatser, som Kongl. Maj:t föreslagit; men måste erkänna, att mina bemödanden att i detta hänseende komma till klarhet misslyckats, enär Kamrarnes beslut i många viktiga frågor äro så olika, att man ännu icke kan göra en säker beräkning. Under sådana förhållanden vore det följdriktigast af mig att yrka en återremiss; men då detta skulle medföra svårigheter för Utskottet, och man i allmänhet synes böjd att få frågan afgjord, vill jag koga mig derefter. Då jag icke kan få den betänketid, jag ansett önskvärd, har jag åtminstone trott mig böra undersöka, om man med sannolikhet kan antaga, att de af Kongl. Maj:t föreslagna tullbestämmelser möjligen äro högre eller lägre, än behofvet fordrar.

De skulle vara det sednare, om vi icke hade andra utvägar att betäcka de brister, som måste uppstå, vi hafva dock åtskilliga sådana utvägar. Vi hafva möjligheten att öka skatten på bränvin; vi hafva möjligheten att tillgripa 1868 års bevillning, hvilket endast förorsakar någon tillfällig förlägenhet. Riksgälds-kontoret kommer väl ändock

alltid i förlägenhet; men denna kan minskas genom en förändring af tiden för Kontorets kreditiv i Riksbanken. Det finnes således utvägar att reda sig, äfven om tullsatsen icke bestämmes högre, än Kongl. Maj:t i sin Proposition föreslagit. Frågan åter, om de äro behöfliga, är lättare afgjord. De fleste hafva väl ock den åsigt, att, om äfven Kongl. Maj:ts Proposition i detta afseende bifalles, skola ändock svårigheter uppstå. Det finnes en omständighet, som gör det för mig alldeles klart, att dessa inkomster icke äro öfverflödiga. I Stats-Utskottets Betänkande N:o 60, äro inkomsterna af tullen beräknade till 14,600,000 R:dr, under förutsättning att Kongl. Maj:ts Proposition bifalles. Men jag tror, att, äfven under en sådan förutsättning, tullinkomsterna icke komma att uppgå till denna summa. Beräkningen är ganska enkel. Tullinkomsterna för år 1866 utgjorde 13,200,000 R:dr. Är det då sannolikt, att, om jag dessutom afdrager salttullen, som nu upphört, tullinkomsterna skulle utan förhöjning i afgifterna blifva större nästkommande år. Detta måste bero på den ekonomiska ställningen i landet, och om vi icke kunna fatta sådana beslut, som hastigt verka på denna ställning, finner jag icke någon möjlighet, att inkomsterna skulle blifva högre än år 1866. De förhöjningar, som af Utskottet blifvit föreslagna, skulle utgöra 1,215,000 R:dr, och hela tullinkomsten kan således efter min förmening ej uppgå till mycket mer än 14 millionr. Nu är derjemte klart, att den tullförhöjning, som nu beslutas på vissa artiklar, icke kommer att i samma mån höja inkomsterna för 1868, ty dels minskas i någon mån konsumtionen, och dels kommer importen att under de sista månaderna af 1867 blifva mycket stor, för att slippa betala de högre tullafgifter, som från 1868 blifva gällande.

Jag tror således, att, om jag icke stryker ut mer än det belopp, hvarmed inkomsterna skulle öfverstiga 14 millioner, så är det dock en hög beräkning. Då jag alltså är öfvertygad, att denna beskattning icke är öfverflödig, så får jag rösta för bifall till Kongl. Maj:ts Proposition och Utskottets förslag.

Herr Hallenborg: Då denna fråga förekom inom Utskottet, uttalades af åtskillige ledamöter den åsigt, att den icke skulle behandlas, förrän statsregleringen vore afgjord, då man hunnit erfara, huruvida den af Kongl. Maj:t äskade tullförhöjning verkligen vore af behovet påkallad. För min del motsatte jag mig ett sådant uppskof, som endast hade till följd en onödig förlängning af riksdagen, ty då dessa förhöjningar ändå icke borde komma i fråga annat än i yttersta nödfall, och sedan alla andra medel vore uttömda, kunde ingen af Utskottets ledamöter anse sig bunden af det beslut han derinom biträdt under en sådan förutsättning, för såvidt något under riksdagens lopp sedermera upptäckt medel att på annat sätt fylla statsbristen kunde synas honom mera lämpligt, hvaremot det för frågans utredning vore af vigt, att densamma diskuterades så utförligt och sakrikt som möjligt, medan man dertill hade tillräcklig tid, så att, i händelse af återremiss, man icke skulle behöfva att länge sysselsätta sig dermed.

På grund af detta, då gjorda förbehåll, anser jag mig i dag hafva full rättighet att uttala åsigt, som strida emot Utskottets Betänkande, oaktadt jag icke vid detsamma bifogat någon reservation.

Vid jemförelse emellan de olika methoderna af direkt och indirekt beskattning, har jag alltid, under förutsättning att den förre är uppjord på rättvisa grunder, gifvit företräde åt densamma, såsom varande mera öfverensstämmande med rättvisan. Den indirekta har deremot den fördelen, att, då den endast drabbar konsumenten, man, genom att minska sin konsumtion, kan, om man vill, nästan helt och hållet undandraga sig densamma, äfvensom att den kännes mera omärkbart, då man icke på en gång skall betala ut relativt stora statsbidrag, och den har derföre i nästan alla länder blifvit antagen såsom den enklaste, och då man sedan långliga tider vant sig dervid äfven i detta land, höres sällan något knot deremot, ehuru säkert är, att, om de mindre bemedlade ville göra noggranna beräkningar, skulle de finna, att de derigenom äro vida tyngre beskattade än genom en direkt inkomstskatt.

Då emedlertid tullintraderna, till följd af minskad import, ofta kunna betydligt nedgå, och man sålunda icke alltid kan med full säkerhet beräkna de på denna väg inflytande medel, har man, enligt min åsigt, handlat klokt att tillämpa begge methoderna, och är jag derföre för min del mycket belåten med det sätt, hvarpå i vårt land medel till de ordinarie utgifterna beredas.

Helt annorlunda gestaltar sig deremot frågan, då man, såsom nu är fallet, för ett visst oundgängligt behof måste pålägga en ökad beskattning. Dervid måste man i första rummet se till, om det åsyftade ändamålet är af den beskaffenhet, att för detsamma ernående alla böra göra uppoffringar, och för det andra taga i betraktande, huruvida man väljer ett sätt att gå tillväga, som verkligen åstadkommer det behöfliga beloppet.

Då det gäller värnandet af fosterlandets sjelfständighet kan väl ingen Svensk medborgare vilja undandraga sig, att i mån af sina tillgångar dertill bidraga, och för uppnåendet af detta mål, är säkerligen hvarje sann fosterlandsvän beredd att göra stora uppoffringar.

Icke kan det då vara rättvist, att medel dertill anskaffas genom att höja tullarne på sådana artiklar, som blifvit nödvändighetsvaror för den fattigaste delen af vår befolkning. För dem, som äro mera bemedlade, finnas så många njutningar, hvilka icke äro föremål för beskattning, hvar emot förtärandet af kaffe och socker utgöra för dem, som dväljas i samhällets dalar, deras enda njutning, hvarvid de så vant sig, att de icke kunna derifrån afhålla sig. Genom en förhöjd tullsats å dessa artiklar komma sålunda största delen af dem, som, enligt nu gällande bevillningsförordning, till följd af medellöshet äro fria från beskattning, att drabbas ganska hårdt, och då man härtill lägger, att, i händelse af krig, desse i första rummet komma att skatta med sin person, så anser jag det i hög grad orättvist att i detta fall använda en method, som kommer att drabba den fattige i högre grad än den rike. Då jag dessutom är öfvertygad, att denna stegring af tullsatserna kommer att förorsaka en betydligt minskad konsumtion, hvarigenom den sålunda beräknade förhöjning af inkomster helt och hållet slår fel, så anser jag det oklokt att vidtaga en åtgärd, som kommer att väcka stor ovilja, utan att ens medföra den dermed afsedda fördel.

För min del anser jag derföre, att det begärda anslaget till gevär bör åstadkommas genom ökad bevillning.

Hvad nu beträffar den befintliga statsbristen, så har det blifvit utredt, att densamma uppkommit derigenom, att Rikets Ständer till jernvägsbyggnader anslagit större belopp, än Riksgälds-kontoret, trots sitt bemyndigande, kunnat upplåna, hvarföre till sådant ändamål blifvit använda besparingar, som gjorts af föregående årens ordinarie statsinkomster.

Vid sådant fall hafva vi full rättighet att genom upplåning fylla den på sådant sätt uppkomna statsbristen, hvilket medel jag också anser vara lämpligast, särdeles som denna upplåning kan ske inom landet.

På grund af hvad jag nu haft den äran att anföra, anhåller jag om proposition på afslag på Utskottets förevarande Betänkande.

Herr Fåhræus: Den föregående öfverläggningen lemnar ett nytt bidrag till en gammal erfarenhet, att i ingen gren af nationalekonomien det är svårare att förena de skiljda meningarne än i handelspolitiken och den dermed sammanhängande tull-lagstifningen. Svårigheterna hafva i detta hänseende måhända ännu mera ökat, derigenom, att handelsfrihetens teori syntts hafva hos många fått en helt annan betydelse, än den ursprungligen ansågs ega. För att rätt uppfatta förhållandena dermed, må man kasta en blick tillbaka på tillståndet för några tiotal år sedan.

Granskar man 1816 års tulltaxa, skall man med förvåning finna, huru nästan all utländsk tafflan med vår inhemska industri genom absoluta införsel förbud var afskuren. Ännu vid denna tid var också den inhemska sjöfarten omhägnad genom det s. k. produkt-plakatet, som vid de mest drakoniska straffbestämmelser förbjöd införseln med utländska fartyg af annat än eget lands produkter. Det var detta isole-ringssystem, som gick ut på att, så vidt möjligt var, stänga portarne för varuinförseln, men spärra upp dem så vidöppet, som ske kunde, för varuutförseln. Först på 1820-talet började man allmännare inse, att detta system och den dermed sammanhängande teorien om handelsbalansen hvilade på en falsk grundval, på förvillade begrepp om handels natur, och att det motverkade sitt eget ändamål. Den tidens statsmän föresatte sig då det mål, att steg för steg lossa de band, som fjättrade handels- och sjöfartsrörelsen. Införsel förbuden försvunno småningom. Produkt-plakatet upphäfdes, och fördrag afslutades med nästan alla handlande nationer om ömsesidig likställighet i de internationela handels- och sjöfartsförhållandena. Detta var ursprungligen handelsfrihetsteoriens grundtanke och icke något annat. Beskattningen hade med denna teori icke något oskiljaktigt sammanhang. Handeln ansågs icke mindre fri derför, att förbrukare af utländska varor underkastades en konsumtionsskatt, som importörerne hade att förskjuta. Detta var uteslutande en finansfråga, som rätt väl kunde skiljas från den national-ekonomiska. Men för afgifternas modererande var ett annat, ett moraliskt motiv, — det att utrota smuglingsindustrien. Det förhåller sig nemligen så, att, i mån af varans smugelbarhet, d. v. s. i mån af dess delbarhet eller omfång relativt till värdet, å ena sidan, och bevakningsstyrkan eller möjliga tullkontrollen, å den andra, hvarje tullafgift har sin naturliga gräns, som icke får öfverskridas, om icke ändamålet skall förfelas. Vid tillämpning af denna grund, kan det visserligen ej sällan inträffa, att afgifterna blifva så låga, att de icke kunna gälla

såsom något skydd för de inhemska näringar, som producera enahanda varor; men dessa voro ej heller betjenta dermed, att, i följd af en högre tullprocent, Staten finge dela inkomsten med tullförnillarne. Å andra sidan, då en vara lämpade sig för en högre tullprocent, utan äfventyr af smugling, borde väl icke procenten nedsättas endast derföre, att den verkade som skydd för en inhemska tillverkning.

Huru har imellertid handelsfrihetens teori nu mera utvecklat sig? Agitationen för »frihandeln», såsom den nu mera betecknande kallas, kan, om det skall vara någon mening dermed, icke syfta till något annat än systemet af *ingen* tull. Detta kan man förstå, ty endast derigenom befriades man från alla besvärligheter, som äro förenade med tullkontrollerna och tullklareringen. Det är ock derföre, som jag helt och hållet gillar den Peelska idéen, att utstryka tullafgiften för alla sådana småartiklar, hvaraf någon afsevärd inkomst för Staten icke kan vara att påräkna, — detta likväl icke i statsekonomiskt, utan rent administrativt intresse! Om det åter är en upprigtig mening, att tullafgifter böra finnas, men de aldrig lägsta, så inses det lätt, att handeln icke är friare, om tullenheten är ett öre än om den är två eller fyra öre, ty i hvarje fall äro besvärligheterna i afseende å tullkontrollen och räkningarnes liqviderande desamma.

Frågan är i alla händelser: kunna vi umbära en tullinrättning? Kunna de 13, 14 millionerna läggas på allmänna bevillningen, eller förvandlas till inkomstskatt? Jag förutsätter, att ingen af Eder, Mine Herrar! skall besvara detta spörsmål annat än nekande. Men om så är, kan det då vara skäl att icke låta det finansiella intresset gälla lika högt som fantasien att hafva endast nominella tullar, så vidt nemligen dessa kunna från administrativ synpunkt sättas något högre? Det är ganska anmärkningsvärdt, att, ehuru frihandelsn ähängare ännu anse våra tullafgifter alltför höga, och man gerna vill antaga, att smyghandeln, om icke upphört, åtminstone aftagit, Svenska tullintraderna äro så ringa, i förhållande till andra länders, med ungefär enahanda tullsystem. England t. ex. hemtar af tullarne en statsinkomst af 24,000,000 £ Sterling, eller, då accisen tillägges, 40,000,000, motsvarande 720,000,000 R:dr R:mt, som, fördelad på folkmängden, gör ensamt för tullinkomsten 15 R:dr, och med inberäkning af accisen, 25 R:dr person. Norge har, efter afdrag af exporttullen, enligt nu gällande budgetberäkning, en tulluppbörd af 2,925,000 Specier, eller i Svenskt mynt 11,700,000 R:dr, motsvarande 7¼ R:dr person; då åter Sveriges tulluppbörd endast gör 3½ R:dr person. Att detta ensamt kan vara att tillskrifva en svagare konsumtionsförmåga, är jag för min del icke böjd att antaga. Men det får erinras, att England af tobak allenast, derå tullafgiften är 3 shilling Sterling pr π , sistlidne år uppbär icke mindre än 6,536,000 £ Sterling (= 117,640,000 R:dr).

Den oskuldsfulla teorien om godt köp å lifsförnödenheter för de fattigare folkklasserna förskrifver sig, såsom bekant är, från England. England tillämpar denna teori så, att tullinkomsten af spannmål å 3 pence pr centner sistlidne år uppgick till 824,000 £ Sterling, motsvarande 14,830,000 R:dr R:mt. Derjemte skördar England af maldrycker en betydlig accisinkomst. Vid sista riksdagen voterade man här bort salttullen, och minskade dermed statsinkomsten med mer än 200,000 R:dr

ärligen. Jag har dock icke erfarit, att saltet blifvit för de fattige att tillgå till ett öre bättre pris. En talare i mitt granskap har motsatt sig nu ifrågasatta tullförhöjningar af, bland andra, det skäl, att man derigenom skulle än mera uppmuntra emigrationen till Amerika. Detta skulle förutsätta, att Amerikas tullsystem är synnerligen liberalt. Af Amerikanska tulltarifer, som jag har här framför mig, vill jag, för att bevisa motsatsen, uttaga ett par exempel. Enligt denna tarif gör införseltullen å rätt socker $3\frac{1}{2}$ å 5 cent pr π , lika med 14 å 20 öre, och å raffineradt socker 10 å 15 cent pr π , motsvarande 40 å 60 öre. Å tobaksblad är tullen 35 å 50 cent pr π , eller lika med 1 R:dr 40 öre å 2 R:dr R:mt. Om således icke någon annan bevekelsegrund lockar våra emigrationslystne att flytta sina bopålar till Amerika, än missnöjet med våra tullsatser, så göra de bäst att blifva hemma.

Jag är nu, såsom förr, en bestämd motståndare till ett i regeln protektionistiskt system. Jag ser i tullinrättningen ej annat, än hvad den ursprungligen var afsedd att vara, en finansanstalt; och jag kan icke finna något ondt deruti, att tulltarifen, i de delar, som det utan äfventyr för tullförnillningar kan ske och hinder från Franska handelsfördraget ej möta, regleras så, att vi deraf kunna hemta en större statsinkomst. Kunde nettobehållningen af tulluppbörden uppbörjas till 30, 40, eller 50 % högre, vore det väl mera skäl att afskaffa sådana skatte-titlar, som t. ex. de tvänne arter af koppskatt, hvarmed vi ännu dragas här i landet, — personela skyddsafgifter och mantalspenningar, — ja äfven den del af allmänna bevillningen, som utgör inkomstskatt, hvilken jag anser vara en af de ändamålsvidrigaste, emedan den är en af de godtyckligaste, och emedan inkomsten deraf är allt för torftig till sitt resultat, i förhållande till kostnaderna för debitering, uppbörd och kontroll; hvartill kommer, att den, på sätt en föregående talare, såsom mig synes, riktigt anmärkt, i viss mån, churu indirekt, verkar såsom en produktionsskatt.

Jag har kanske för länge uppehållit mig vid den principiela delen af ämnet. Med tillämpning deraf har jag nu endast några ord att tillägga med afseende å afgiftsbestämmelsen för den varuartikel, som nu är i fråga. Jag skulle heldst hafva önskad, att tullsatsen för kaffe fått förblifva vid hvad den är, emedan varan genom sin delbarhet, relativt till värdet, är långt mera beqvämlig för smugling än öfriga nu ifrågakomna kassaartiklar. Då likväl, äfven med den föreslagna förhöjningen, afgiften är icke oväsentligt lägre än den, med tillägg af konvojafgift och tolag, var före år 1830, finner jag skäl att biträda Utskottets förslag, hvartill jag för öfrigt finner en ökad anledning uti den upplysning, som en sakkunnig ledamot af Kammaren under överläggningen i frågan meddelat, att kaffe i satinärt hänseende, utgör i viss mån ett skadligt födoämne.

Herr Grefven och Talmannen tillkännagaf, att anslag blifvit utfärdadt till sammanträdet fortsättning kl. 6 e. m.

Herr Tornerhjelm: Den fråga, som nu utgör föremål för diskussion, är af mycket stor betydelse. Här är icke blott fråga om att

att fylla en brist, utan äfven om att för vinnande af detta ändamål använda ett nytt beskattningssystem. En talare har sagt, att det är svårt bestämma sig för utvägarne att skaffa medel, innan man känner de summor, som äro behöfliga. Ett faktum är emellertid, att vi behöfva mycket pengar, och att det kommer att uppstå en brist af flera millioner, som icke kan fyllas utan lån.

Då man sålunda vet, att medel måste anskaffas, så har man härför tre sätt, nemligen genom direkt beskattning och lån, genom indirekt beskattning och lån, eller endast genom lån. Jag kan icke dela den åsigten, att man endast bör låna, utan anser, att den summa, som på detta sätt måste anskaffas, bör så vidt möjligt är inskränkas. Man måste då göra klart för sig, om man vill ettdera, eller båda beskattningssätten.

Jag för min del anser det indirekta beskattningssättet vara det bästa. Man har visserligen sagt, att denna beskattning skulle mest drabba den fattigaste delen af befolkningen. Jag tror icke, att härmed är så farligt, ty då kaffe och socker icke äro nödvändiga lifsförnödenheter, behöfva de icke ingå i den arbetande klassens behof, utan denna beskattning kommer mest att falla på de rike och medelklassen, som väl kunna tåla vid den. Dessutom är arbetsförtjensten nu så god, att den lilla förhöjning i priset på dessa artiklar, som den ifrågasvarande stegringen af tullsatserna skulle föranleda, ej kan blifva arbetaren särdeles kämbar. Den verkligt fattige begagnar sig icke af kaffe. Man har framhållit, att det står hvar och en fritt att undandraga sig denna skatt genom att minska sin konsumtion, och att man på detta sätt ej skulle härigenom erhålla den summa, som är beräknad. Om den föreslagna förhöjningen genast skulle träda i verkställighet, kunde så möjligen blifva förhållandet; men då meningen är, att den först nästa år skall tillämpas, bör importen i år blifva större än under vanliga förhållanden. Jag tror således, att det vore oklokt att afslå Kongl. Maj:ts nådiga Proposition. Göra vi det, måste man tillgripa den direkta beskattningen, och det tror jag bör i det längsta undvikas.

På denna grund får jag tillstyrka bifall till Utskottets Betänkande.

Herr Ekman, Carl: I Kongl. Maj:ts nådiga Proposition är föreslagen förhöjning i tullen, för att bereda medel till fyllande af statsbristen. Vid behandlingen af denna fråga, har Utskottet tillstyrkt bifall under förutsättning, att dessa inkomster skulle behöfvas för att fylla omnämnda brist. För att kunna stadga sitt omdöme i denna fråga, måste man göra sig upp en beräkning öfver Statens inkomster och utgifter, för att få veta, huru denna brist uppkommit, och huru stor den blir. Jag har gjort en sådan beräkning, hvaraf jag finner, att den ordinarie och extraordinarie statsregleringen, med undantag af anslaget för gevär, annuiteten för lån, upptagna för jernvägsarbeten, samt åtskilliga från Riksgälds-kontoret utgående poster för Riksdagen och Representationen kunna bestridas med de ordinarie inkomsterna, med tullinkomsterna, beräknade efter de lägre tullsatser, som nu finnas, postmedlen, stämpelpappersmedlen samt bränvinsskatten. Men oakadt jag kommit till detta resultat, qvarstår dock, såsom Stats-Utskottet utredt,

en brist på närmare 13 millioner. Hur har då denna brist uppkommit? Om vi undersöka förhållandena, så finna vi, att denna brist uppkommit derigenom, att vi byggt jernvägar, utan att medel varit tillgängliga, eller penningar kunnat upplånas på annat än kortare tider. Att nu genom ökad beskattning fylla den brist, som uppstått derigenom, att vi nedlagt penningar på produktiva företag, af hvilka man ännu icke haft den inkomst, man beräknat, tror jag icke landet har råd till. Detta sätt att gå tillväga, eller att pålägga skatter för att bygga jernvägar, tror jag icke heller, att något annat land vågat använda. Men om jag också ställer mig på deras sida, som anser, att äfven upplåning börega rum, för att betäcka bristen, så går jag dock icke så långt, att jag önskar, att hela beloppet på detta sätt anskaffas. Jag tror, att det vore särdeles lyckligt, om denna Riksdag ansträngde alla sina krafter för att äfven på annan väg bereda inkomster; men att skaffa inkomster både genom förhöjd tull och genom åläggande af en särskild skatt, tror jag öfverskrider landets förmåga. Då man därför, enligt min åsigt, måste välja ett af dessa två sätt, så ställer jag den direkta beskattningen främst. Jag gör det därför, att då man beslutat anskaffande af medel till gevär, för att sätta landet i ställning att kunna försvara sig, så är det ett ändamål, till hvilket hvar och en får bidraga i mån af hvad han eger. Denna beskattning har äfven ett annat företräde deri, att då man bestämmer uttaxeringen af en vapensskatt, så beslutar man upptagandet af en skatt, som är till sitt belopp bestämd; men beslutar man en förhöjning i tullen, så beror det på hvar och en att undandraga sig denna beskattning, hvarigenom kan inträffa, att Staten ej erhåller den summa, som är beräknad, och att således det åsyftade ändamålet ej vinnes. Till dessa skäl skulle kunna läggas åtskilliga andra; men då de redan blifvit af andra talare framförda, vill jag icke längre uppehålla tiden. Jag vill blott framhålla, huru en sådan indirekt beskattning, som förhöjandet af tullarne, hårdast drabbar den, som icke för närvarande träffas af någon beskattning, nemligen den, som icke erlägger bevillning för kapital och arbete, och således icke har 400 R:dr i årlig inkomst.

Jag får på nu anförda skäl anhålla om afslag på den föredragna punkten.

Herr Wærn: Artikeln kaffe har länge nog upptagit tiden, och jag skulle icke förlänga diskussionen, om det icke vore en principfråga, hvars afgörande äfven har inflytande på de öfriga artiklarne. Statsverkets behof äro redan påpekade och utredda. Då vid sista riksdagen statsregleringen uppgjordes, fanns en brist af 1,231,000 R:dr.

På grund af de beslut, som fattades vid förra riksdagen och blifvit fattade vid denna, skulle den brist, som skall fyllas vid 1867 års slut, uppgå till 11,775,000 R:dr. Vi hafva således åsamkat oss en skuld af 10½ millioner.

I afseende på probabiliteten af skatternas belopp, och hvad inkomster kunna inflyta, har jag hört många anmärkningar, af hvilka två äro af vikt. Den ena, att anslaget till gevären kan komma att höjas med ½ million; den andra, att inkomsterna af jernvägarne icke skulle stiga till det belopp, man beräknat. Om vi antaga denna minskning till ½ million, så hafva vi statsbristen uppe till 11½ millioner. Frågan

är nu den: huru skall denna statsbrist fyllas? Härför finnas flera sätt. Man har den indirekta beskattningen, den direkta beskattningen, man har lån och bankovinsten. Man har förordat än det ena, än det andra, utgående dels från principer, dels från sannolikheten att vinna det resultat, man åsyftar. Man säger, att tullinkomsterna äro osäkra, och de äro så, emedan man genom försakelser och umbäranden kan undandraga sig denna beskattning. Dessutom möta formela svårigheter att pålägga denna förhöjning före år 1868.

Med bränvinsskatten är samma förhållande. Den direkta beskattningen lemnar ej heller någon fullkomlig garanti att utfalla till det belopp, den är beräknad, ty om vi skulle pålägga högre beskattning, så blefve till följd deraf fastighetsvärdena nedsatta, och de, som skatta för kapital, skulle lemna mindre samvetsgranna uppgifter.

I afseende på lån, hafva vi i sista Tyska lånet ett färskt exempel på, huru pass säkerhet man har att erhålla hvad man beräknat på detta sätt, och jag vet icke, hvarför de inhemska lånen skulle vara säkrare än de utländska. Således äro alla sätt att få de medel vi behöfva, osäkra. Hvad blir då resultatet? Skola vi vända oss från det ena sättet till det andra? Jag tror det vore bäst att använda alla tre sätten, ty då blir osäkerheten mindre, och det skall väl lyckas på något sätt.

Af de talare, som här uppträdt, har Herr Fähræus yttrat sig mot den direkta beskattningen, hvilken han ansåg vara godtycklig. Jag anser ingen skatt vara mindre godtycklig, än den, som är beräknad på de skattdragandes inkomster. Dernäst ansåg Herr Fähræus, att den direkta beskattningen var torftig till sina resultat. Jag vet icke, om den värde talaren härmed afsåg kostnaden eller arbetet. För att kunna bedöma, åt hvilketdera beskattningssättet fördelen i detta hänseende lutar, får jag upplysa, att omkostnaderna för tullinkomsterna gå till 12 å 13 procent, men för den direkta beskattningen endast till 5 å 6 procent. Om bevillningen höjes, så blifva ej omkostnaderna för dess indrivande ökade; men deremot skulle indirekt beskattning på småartiklar medföra betydligt större kontrollkostnad. Således då nu här är fråga om att anskaffa medel för vapen, antingen genom direkt beskattning eller förhöjning af tullen å vissa artiklar, så anser jag den direkta beskattningen vara att föredraga, emedan omkostnaderna för densammas indrivande äro mindre. Slutligen yttrade Herr Fähræus, att den direkta beskattningen verkar såsom en produktionsskatt. Efter min uppfattning kan icke en skatt, som grundar sig på *inkomst*, som denna, vara en produktionsskatt. Vi sakna icke produktionsskatter, såsom t. ex. tiondetackjernet, kopparskatten och alla råämnesafgifter. Jag för min del skulle anse som en vinst, om vi kunde blifva af med dem.

En annan talare, Herr Hasselrot, ansåg, att det skulle vara en bättre proportion i den indirekta beskattningen; men, Mine Herrar! icke kan den, som har 10,000 R:dr, förbruka 10 gånger så mycket af tullpligtiga artiklar, som den, som har 1,000 R:dr, I förhållande till inkomsterna måste alltid den fattige konsumera mer än den rike. En större princip ligger i den af Friherre af Ugglas uttalade åsigten, att han föredrager den indirekta beskattningen, emedan man genom umbäranden kan skydda sig derför. Det är dock samma förhållande med bevillningen, ty vill

jag spara, så nog bör jag genom ett eller annat umbärande kunna skydda mig för denna afgift. Man har då dessutom valfrihet, hvilken ej eger rum, då det är fråga om en viss artikel. Kaffe har nu blifvit ett behof för större delen af folket, och de, som ej kunna umbära det-samma, skulle blifva underkastade en större tunga genom förhöjning af tullen. Den direkta beskattningen åter drabbar väsentligast de mera bemedlade, och för dessa bör det icke vara svårt, att genom att umbära något af hvarje artikel, kunna spara ihop denna summa. Jag kan därför icke finna, att i detta hänseende den indirekta beskattningen har för-träde för den direkta, men äfven denna är icke utan olägenhet; ty onek-ligt är, att bevillningen faller tyngre på vissa klasser, såsom embetsmännen med mindre löner och hantverkare; den rike har man svårt att komma åt, och den, som står under strecket, är oåtkomlig. Hvarje beskattnings-sätt har således sina fördelar och sina olägenheter.

Då nu så är förhållandet, och de dessutom alla vidlidas af en viss osäkerhet och vi icke kunna utsträcka beloppet, som vi måste låna, öfver en viss gräns, så måste vi enligt min öfvertygelse anlita alla dessa sätt för att anskaffa de medel, hvaraf Statsverket oundgängligen är i behof. Hvad nu tullen speciellt angår, så har jag så mycket mindre betänklig-heter vid att höja den, som densamma nyligen är genom Franska trak-taten betydligt nedsatt. Jag vill därför bifalla denna punkt, äfvensom att genom full beskatta andra ifrågasatta artiklar. Vi böra ej heller undandraga oss vapenskatten.

Jag anser äfven, att vi böra bestämma beloppet af det lån, som vi kunna göra, och härtill är så mycket större skäl, som, om vi upptaga lån för jernvägarne, får äfven framtiden draga sin del af lasten, och jag tror därför, att vi ej böra upptaga större lån än 8 millioner.

Jag får tillstyrka bifall till Utskottets Betänkande i förevarande punkt.

Herr Thorburn: För min del kan jag ej biträda Utskottets för-slag om förhöjning af tullen å kaffe och socker, artiklar, hvilka nu äro, snart sagdt, förnödenhetsvaror. Den summa, som erfordras till betäc-kande af statsbristen, bör enligt min åsigt anskaffas genom dels lån, motsvarande det belopp af egna medel, som användts till jernvägs-byggnader, dels förhöjning af tobakstullen och bränvinstillverknings-afgiften, dels ock slutligen direkt beskattning. Detta sistnämnda sätt att bereda Staten inkomster, är, till följd af sin natur, särdeles lämpligt vid öfvergående behof. Man har visserligen mot den direkta beskatt-ningen anmärkt, att densamma skulle väcka ovilja hos folket, och således göra den nya Representationen impopulär, men om äfven en sådan ovilja förefinnes — hvilket jag åtminstone ej funnit vara händelsen inom den ort, jag tillhör — så grundar ju sig denna på en missuppfattning, och bör sålunda ej utgöra något skäl att antaga ett annat skattesystem. Folket föredrager nemligen en förhöjning i den indirekta beskattningen endast af det skäl, att folket dervid ej inser, att Staten upptager en ökad skatt, utan endast tror, att köpmannen för egen vinning höjer priset på sina varor. Vidare har man iuvändt mot den direkta beskatt-ningen, att den ej skulle vara rättvis. Jag medger gerna, att den ej saknar fel, men den hvilat dock på den skatteprincip, som är den enda

rigtiga, eller att beskatta hvar och en i mån af hans inkomst. Den eger dessutom den fördelen, att dess upptagande ej kostar mycket, och uppfyller således äfven derigenom ett af kriterierna på en riktig beskattning, det nemligen, att skillnaden mellan å ena sidan den summa, som genom skatten tages ur folkets fickor, och å andra sidan, Statens netto-behållning af skatten blir så ringa som möjligt. Det kostar ej Staten mera att uttaga 2 öre per 100 i bevilling, än 1 öre, under det att deremot hvarje ny tullförhöjning kräver en ökad armé af tulltjenstemän för att förebygga lurenrejeri. Dessutom upptager beskattning enligt tullen ett större belopp än hvad afses, ty då köpmannen skall utlägga tullen i förväg, är gifvet, att han beräknar sin vinst äfven på denna, hvartill han är berättigad, isynnerhet om han säljer varor på kredit. Då en vara handhafves af 5 å 6 personer, innan den når konsumenten i boden, och då hvar och en af dessa tillägger sin förtjänst (möjligtvis circa 10 procent), fruktar jag, att sista konsumenten ofta får betala bra nära dubbla tullen.

Tullen utkräver ett större belopp af de betalande, men redovisar det oaktadt ett mindre belopp till statskassan. I afseende å kostnaden för skattens upptagande, erbjuder således den indirekta beskattningen vida större olägenheter, än den direkta. Det hufvudsakligaste felet hos den indirekta skatten, framförallt då den afser sådana artiklar, som kaffe och socker, är dock, att den är orättvis, att den drabbar den fattige i vida större proportion, än den rike. Den förre konsumerar nemligen, i förhållande till sin inkomst, vida mera af dessa artiklar än den sednare; ty, såsom en föregående talare visat, om en person eger 100 gånger större förmögenhet, än en annan, kan han derföre ej konsumera 100 gånger så mycket. Man säger visserligen, att kaffe är en lyxartikel, enär det kan umbäras, men då är ju rågröd likaväl en lyxartikel, ty nog kunna vi äta hafrebröd. Då man nu genom Franska traktaten nedsatt tullen å åtskilliga artiklar, hvilka endast förbrukas af den rike, torde det ej vara rättvist att besluta en tullförhöjning, som skulle blifva mest kännbar för den fattige. Af detta skäl, och enär man ej bör kasta hela bördan af kostnaderna för landets försvar å tullen, hoppas jag Första Kammaran — som ju skall representera förmögenheten — afslår Utskottets förslag, hvarigenom de mindre bemedlade ovilkorligen finge betala största delen.

Friherre Hamilton: Jag skulle icke förlänga en diskussion, som redan fortgått ganska länge, om jag icke ansåge det vara representantens skyldighet mot sina kommittenter, att i frågor, som angå ökande af deras skattebördor, uttala sin åsigt. Då vi från landsorten kommo hit upp till riksdagen, trodde vi, att Statsverkets bekymmersamma belägenhet skulle kunna afhjelpas endast derigenom, att man ej beviljade andra anslag, än de rent af oundgängligt nödvändiga. Denna illusion har dock tyvärr nu försvunnit. Vi finna nemligen af Stats-Utskottets Finans-Betänkande, att en högst betydlig statsbrist förefinnes, som *måste* på ett eller annat sätt fyllas. Då jag säger: *måste*, ega vi nu således blott att tillse *medlen* för bristens fyllande. Föregående talare hafva på ett särdeles upplysande sätt framhållit fördelarne, äfvensom det skadliga hos de olika sätten; min öfvertygelse är dock, att det ej låter sig

göra att uteslutande använda vare sig det ena eller det andra af dem. Att fylla hela bristen genom att öka den direkta beskattningen, kan nog i teorien låta försvara sig, men detta sätt torde ej vara praktiskt verkställbart. Jag befarar nemligen, att en så stor skatteförhöjning på en gång ej skulle kunna utgå, icke till följd af bristande beredvillighet hos folket att åtyluda Öfverhetens bud, och att göra de uppoffringar för fäderneslandet, som behöfvas, utan till följd af *bristande förmåga*. Mot upptagandet af nya lån möter åter den betänklighet, att den misstro mot vår kredit, som redan nu, ehuru alldeles orättvist, förefinnes hos utlåningen, säkerligen skulle än ytterligare ökas, om man såg, att vi sökte lån äfven för betäckande af de *löpande* utgifterna. Då således ingen af dessa utvägar nu kan uteslutande användas, och då Riksdagen framförallt bör sträfvä efter att så snart som möjligt återbringa statsbudgeten i jemnvigt, kan jag för min del ej annat än tillstyrka bifall till Utskottets förslag. Den enda tveksamhet, som dervid hos mig uppstått, är, huruvida man icke, då statsbristen är så betydlig, borde gå ännu längre, och, på sätt Herr Schartau föreslagit, höja tullen med ytterligare 1 öre. Den blefve ändock mindre, än i många andra länder, der likväl frihandels grundsatser konsekvent genomförts. Då emellertid detta förslag ej vunnit understöd, vill jag ej vidare yrka derpå.

Herr Hasselrot: Med anledning af en anmärkning, som en föregående talare framställt mot mitt förra anförande, får jag nämna, att jag deruti afsåg icke daglönaren, utan den besutne landtmannen.

Jag anhåller fortfarande om bifall till Utskottets förslag.

Herr Berlin: Mot mitt påstående att kaffe för en stor del af den mindre bemedlade befolkningen i vårt land är en nödvändighetsvara, hafva tvänne talare åberopat sin erfarenhet från sina hemorter. Den ene af dessa värde talare har väl vitsordat den inländska dieten, hvilken jag beskrifvit, men påstått, att kaffe icke i hans hemort allmänt förtäres; och den andre har sagt, att kaffe endast användes såsom njutningsmedel. Det är klart, att på olika orter i vårt vidsträckta land olika förhållanden skola ega rum, men att förhållandet på ganska många ställen är sådant, som jag uppgifvit, torde kunna vitsordas af många ledamöter i denna Kammare. Vi må heller icke undra på, att människor, som äro inskränkte till potatisföda nästan uteslutande, hafva behof af att derjemte erhålla något varmt och tillika stimulerande. I samma mån som kaffeförbrukningen tilltagit, har bränvinskonsumtionen aftagit, och, äfven om kaffe är något stimulerande, har det dock en närande egenskap. Såsom ytterligare bevis derpå, att kaffe är en förnödenhetsvara, får jag åberopa, att Bevillnings-Utskottets majoritet beräknat inkomsterna af tullökningen efter den under 1863—1865 i medeltal införda quantitet, och sålunda antagit, att någon minskning i konsumtion icke skulle ega rum i följd af den förökade tullen. Om kaffe icke vore en nödvändighetsartikel, utan vore en umbärlig artikel, så är det klart, att Svenska allmänheten icke skulle behöfva inskränka kaffeförbrukningen särdeles betydligt, för att äfven med den högre tullsatsen inkomsterna icke skulle blifva större, än de för det närvarande äro med den lägre. De inkomster, som sålunda äro påräknade, skulle sålunda lätt kunna bortfalla.

Herr Wallenberg: Här har blifvit sagdt, att den nya Representationen borde akta sig för att fatta sådana beslut som att bifalla Utskottets förslag om förhöjning af tullen å kaffe och socker, emedan den derigenom skulle göra sig impopulär. Jag tror, att den nya Representationen gör sig icke allenast impopulär, utan rent af skadlig, om den tvekar att följa den åsigten, att pålägga skatter, när sådana äro af nöden, och att aflyfta dem, när så kan ske. Då man ser, huru vid behandlingen af de Nio Hufvudtitlarna väsendtliga minskningar i de af Kongl. Maj:t äskade anslag blifvit beslutade, tror jag icke, att man kan med skäl tillvita den nya Representationen att misshushålla med Statens medel. Icke i någon fråga har den förseglade sedeln afgjort utgången, utan det har varit en genomgående tanke, att vi måste spara och undvika alla utgifter, som behovet icke oundgängligen påfordrar. Men det finnes en gräns för allt, och gränsen i detta fall är, att vi måste något betala, för att hafva lyckan att tillhöra ett laglydigt samhälle, och att man måste underkasta sig uppoffringar, för att upprätthålla detta. Jag vet, att det går en undervattenström i allmänna opinionen, som vill, att man endast skall låna till fyllande af Statens behof. Denna åsigt är farlig, men det är obestriddigt, att den icke herrskar i denna Kammare; vi veta här alla vår pligt. Det är därför här endast fråga om det sätt, hvarpå vi skola bidra till beredande af erforderliga inkomster för Staten. En värd talare midt emot mig har yttrat, att han skulle vilja välja emellan de olika beskattningssätten, och att han då skulle vilja prononcera sig för den direkta beskattningen. Ja, Mine Herrar! detta skulle kunna gå an, om frågan vore så uppställd, att vi hade något val; men dertill erfordrades, att vi hade den indirekta beskattningen genom tullar uppställd såsom japproposition och den direkta beskattningen genom bevilling såsom nejproposition, och voterade efter 65 § Riksdags-ordningen.

Jag vill med min röst understödja de föreslagna tullförhöjningarne, men endast under den förutsättning, att de icke bibehållas längre än behofvet oundgängligen fordrar, ty jag anser det vara af största vikt, att lefnadskostnaderna blifva billiga, och såsom ett medel dertill räknar jag, att tull icke åsättes artiklar, som äro förnödenhetsartiklar.

Man har här grundat sina beräkningar på Stats-Utskottets Utlåtande N:o 60, hvilket man till och med kallat Finans-Betänkandet; men detta handlar icke om något annat än sättet att tillvägagå för fyllande af den brist, som otvifvelaktigt förefinnes i Riksgälds-kontorets tillgångar. Mången har tyckt, att det är en olycka, att en sådan brist förefinnes, men jag kan icke dela denna åsigt, ty, under den förutsättning, att vi vilja skatta och icke låna, är det obestriddigen klokare, att Statens inkomster så ordnas, att Riksgälds-kontoret har en liten flytande skuld.

Jag anser det vara nödvändigt att bifalla Utskottets förslag, men jag har dermed icke sagt, att jag ämnar motsätta mig högre direkt beskattning, ty jag anser förhöjning i båda slagen af beskattning vara nödvändig för ett år.

Herr Bennich: Huru man än må uppfatta beräkningarne öfver Statsverkets ställning, torde det dock vara ett faktum, att det förefinnes en statsbrist, och denna å 11 millioner, hvilken måste fyllas, såvida icke denna Riksdag, likasom den föregående, ämnar lemna fyl-

landet af statsbristen något så när vind för väg. Men jag anser det icke vara rådligt, att fortfarande handla på detta sätt. Huru statsbristen uppkommit, torde vara lätt att inse. En värd talare har velat kasta skulden derföre på »systemet», men min öfvertygelse är, att statsbristen hufvudsakligen uppkommit derigenom, att föregående Riksdag beviljat anslag till jernvägs-byggnader, utan att anvisa medel dertill. För fyllandet af statsbehovfen finnas åtskilliga utvägar, men af dessa torde dock lån böra sättas i sista rummet. Enligt min tanke, bör Riksdagen se till, att vi så mycket som möjligt kunna med egna tillskott bestrida Statens löpande utgifter och fyllande af dess befintliga brister; men till uppnående af detta resultat torde vi knappast hafva att välja emellan andra än de uppgifna sätten, nemligen indirekt skatt genom tullar, beskattning af bränvin och direkt beskattning, eller åtagande af den föreslagna vapenskatten. Man har här sagt, att, äfven om Riksdagen beslutade den föreslagna förhöjningen af vissa tullsats, den deraf påräknade inkomsten för Statsverket sannolikt icke skulle komma att utgå, emedan inkomsterna af tullar så väsendtligen bero på det ekonomiska tillstånd, hvori landet befinner sig under den tidpunkt, då tullinkomsterna skola inflyta. Den som ser i mörkt och befarar, att landets betryckta ställning skall fortfara, tror icke, att inkomsterna komma att erhållas, men den åter, som hoppas, att den betryckta ställningen är ett öfvergående ondt, och att det normala tillståndet snart åter skall inträda, kan äfven hoppas, att de af tullförhöjningen påräknade inkomster skola inflyta. Det har blifvit anmärkt, att, om nu högre tullsats beslutades för nästa år, skulle detta hafva till följd, att, till undvikande af den högre tullen, varorna skulle komma att införskrifvas redan under detta år, men jag tror, att denna förutsättning skulle kunna hafva giltighet, endast under det vilkor, att priset å de ifrågavarande artiklarne vore fixt å världsmarknaden, hvilket dock ingalunda är förhållandet.

En ärad talare har påstått, att frihandeln syftade derhän, att inga tullar skola finnas. Denna hans uppfattning är fullkomligt oriktig, ty frihandeln *vill* hafva tullar, visserligen icke sådana, som kunna utgöra ett skydd, en skatt på en medborgare till en annans båtnad, men sådana, som utgöra en skatt till Staten och bereda denna inkomster. Just på grund af detta frihandels syftemål, har Bevillnings-Utskottet kunnat begagnat det uttryck, hvarvid en talare med så mycken förvåning fäst sig, eller att artikeln kaffe, såsom ej varande föremål för inhemsk produktion, lämpligen kan åsättas en högre tullsats än den nu gällande.

Man har anmärkt, såsom bevis derpå, att regleringen af tullarne i vårt land icke är riktig, den omständigheten, att i Norge tullbeskattningen å hvarje person uppgår till 17 R:dr, under det att den hos oss utgör endast 3½ R:dr. Jag tror, att denna stora skilljaktighet hufvudsakligen är att tillskrifva det förhållande, att Sverige kan sjelf förse sig med en stor del af förbrukningsartiklarne, hvilket ej är händelsen i Norge. Så t. ex. vill jag erinra mig, att väfnader är Norges förnämsta kassaartikel, och detta kommer sig deraf, att i Norge icke finnes utbildad någon väfnadsindustri, åtminstone icke jemförlig med vår.

Jag tror icke, att man har skäl att klaga öfver den nu föreslagna tullförhöjningen å kaffe, om man besinnar, att konsumtionen af denna vara förr varit pålagd andra ganska dryga afgifter, af hvilka en ingick till Handels- och Sjöfartsfonden samt en annan, under benämningen tolag, till städerna. Det vore visserligen önskligast, att vi icke behöfde öka tullen å ifrågavarande artikel, men det är klart, att vi icke behöfva bibehålla den högre tullsatsen under längre tid, än Statens behof kräfver, och jag anser det derföre vara skäl att bifalla Utskottets förslag.

Friherre Bildt: Man har under den debatt, som här egt rum, yttrat många tänkvärda saker, angående skilnaden mellan direkt och indirekt beskattning, och man har dervid betraktat frågan så, som om man egde rätt att välja mellan dessa båda slag af beskattningssätt. Jag kan icke utgå från någon sådan synpunkt; jag har vid frågans bedömande egentligen och hufvudsakligen fäst mig vid Utskottets Betänkande N:o 60, hvilket, såsom vi veta, innehåller en exposé af Statsverkets närvarande tillstånd. Detta Betänkande utvisar en statsbrist för år 1867 af nära 8 millioner, och för år 1868 af ej fullt 4 millioner, och detta under förutsättning, att den af Kongl. Maj:t åskade förhöjning i tullbevilningen kommer att bifallas, hvadan således, om denna afslås, bristen kommer att ökas med något öfver 1 million. När man nu finner ett så bedröfligt finansielt resultat framgå ur detta Betänkande, så bör man väl söka göra sig reda för, huru vi kommit i vår nuvarande ställning. Vid 1868 års statsbrist behöfva vi egentligen ej fästa oss, ty frändrages 1868 års bevilning, hvilken Utskottet ej upptagit bland årets inkomster, från dessa 4 millioner, blir bristen ej betydlig. Det är således 1867 års statsbrist af 8 millioner, vid hvilken vi i första rummet böra fästa afseende. Af de Betänkandet bifogade tabeller finner man, att beloppet af de utaf Rikets Ständer under riksdagarna från och med 1847 till och med 1866 beviljade anslag och lån till Statens och enskilda jernvägsanläggningar uppgå till den betydliga summan af 102 millioner R:dr, samt att Statsverket under samma tid för ändamålet upplånat 80 millioner, eller rättare erhållit 80 millioner i valuta för upptagna lån. Differensen, eller 22 millioner R:dr, utgör således den summa, som Staten af egna tillgångar successivt tillskjutit för jernvägsanläggningar. Af dessa 22 millioner voro dock 16 millioner lemnade redan innan sista riksdagen. Vid 1865--1866 års riksdag hade det finansiela bråddjupet, vid hvilket vi nu befinna oss, redan börjat öppna sig, och man vågade derföre ej anslå mera än 6 millioner. Man tog ändock 3 års bevilning till bestridande af ett års utgifter, och öfverlemnade sedan åt oss att, bäst vi kunde, fylla de brister, som måste uppstå. Emellertid är det från dessa 6 millioner, som den största delen af 1867 års statsbrist härleder sig. Man har klandrat Riksgäldsfullmäktige för deras sätt att sköta Statens affärer, och påstått, att de borde hafva kunnat skaffa oss penningar, och för billigt pris. I detta afseende begär man en omöjlighet, och Fullmäktige förtjena ej någon förebräelse. Att vår kredit ej är dålig, bevisas bäst deraf, att våra femprocents obligationer för närvarandenoteras till 89½ procent, då stormagten Italiens femprocentobligationer gälla kring 50 procent. Men det är

klart, att om efterfrågan på penningar är stor, så få vi betala lånen högt. Vår kredit har sålunda ej lidit genom våra föregående lån, enär dessa upptagits för jernvägsbyggnader, d. v. s. för produktiva ändamål, men den skulle få ett ohjelpigt hugg, om vi började låna för de löpande utgifterna. Den del af statsbristen, som bör betäckas med lån, får sålunda ej öfverstiga den summa, vi förut af de kontanta inkomsterna användt till jernvägsbyggnader, — naturligtvis ej 22 millioner, ty en stor del deraf användes redan för lång tid tillbaka, utan, på sätt af Fullmäktiges berättelse (sid. 6) synes, en summa af något öfver 6 millioner — och frågan blir då, hvarifrån vi skola taga den återstod, som erfordras till bristens fyllande. Skola vi öka bevillningen, eller skola vi höja tullsatserna å vissa artiklar? För min del hyser jag ej någon tvekan i detta afseende. En talare, hvars mångsidiga erfarenhet är af alla erkänd, har redan visat, huru godtycklig den direkta beskattningen är. Den förefaller så rättvis till sin princip, men blir i tillämpningen så orättvis, hvilket ock synes af de ständiga klagomålen öfver taxeringskomitéernas beslut. Den eger dessutom de fele, att drabba all produktion, och att den utgår på en gång, hvarigenom den blir än mera tryckande. Den indirekta beskattningen är deremot fullkomligt rättvis, enär den är grundad på frivilligheten, d. v. s. på individens vilja att öka eller minska sin konsumtion, hvarjemte den eger fördelen att utgå successivt. Af dessa skäl och enär ökade statsinkomster nödvändigt måste anskaffas, yrkar jag bifall till den af Utskottet föreslagna tullförhöjningen å kaffe.

Herr Stjernblad: En föregående talare har yttrat, att troligtvis hvar och en bildat sig ett omdöme i denna fråga; och äfven jag har sökt göra detta. För att komma till ett sådant, har jag gjort mig tvänne frågor. Föreligger ett verkligt behof, och skulle det vara skadligt för Staten, att detta behof fylles på det sätt i förevarande Betänkande är föreslaget? Hvad behofvet angår, så utvisar Stats-Utskottets Utåtände N:o 60, att ett betydligt sådant förefinnes, i thy att vi hafva en statsbrist af nära 12 millioner R:dr. Att fylla denna brist genom direkt eller indirekt beskattning, torde icke vara möjligt, utan åtminstone någon del af de erforderliga medlen måste väl anskaffas genom upplåning. Jag har icke hört någon förfäktas den åsigten, att lån borde upptagas utomlands, och jag håller äfven strängt på den principen, att vi, för upprätthållande af vår kredit i andra länder, icke böra i dem upptaga andra lån än sådana, som användas till produktiva ändamål. Enligt min tanke, äro de af Utskottet föreslagna tullförhöjningarna så obetydliga, att de icke kunna hafva någon inverkan på konsumtionen. En förhöjning af 2 öre per skålpund, är icke en så stor förhöjning, att någon derföre inskränker sin konsumtion. En föregående talare har framlagt högst intressanta data öfver den tullförhöjning, som skulle drabba hvarje person, och enligt de beräkningar jag gjort, skulle, äfven med beräkning af denna förhöjning, tullbeskattningen å hvarje individ icke uppgå till mera än 3 R:dr 75 öre om året, hvilket belopp icke understiger det, som i andra länder drabbar individen i tull.

Jag anhåller om bifall till Utskottets förslag.

Friherre Raab. Carl Adam: Sedan jag sist yttrade mig, har man inkommit på frågan om lån, och det är med anledning deraf, som jag nu har begärt ordet. Man har uppgifvit lån såsom ett medel att betäcka vår statsbrist. Skulle lånet blifva inhemskt, d. v. s., om vi skulle på ett år upplåna här i landet 12 millioner R:dr, så skulle landets hela rörliga kapital tagas i anspråk. Då man för många år sedan talade om en inhemska statsskuld, afsåg man endast att årligen upplåna 4 å 5 millioner. Detta vann ej understöd; nu deremot, då den finansiella ställningen och kapitaltillgången är så försämrad, talar man om att på ett år låna upp ej mindre än 12 millioner inom landet. Det torde vara klart, att detta ej låter sig göra, och att således lånet endast skulle blifva ett förtäckt utländskt lån, att penningarne måste tagas utifrån. Men vår export kan ju ej ens betäcka räntan på vår nuvarande utländska statsskuld; skulle nu skulden ökas med ytterligare 12 millioner, så måste räntan derå betalas med silfver; häraf skulle naturligtvis följa en motsvarande indragning af Riksbankens utelöpande sedlar och således en tryckning på den industriella verksamheten uppstå, som åter hade till följd tryckning på rörelsen och en minskad produktion. Att upptaga ett nytt lån, torde sålunda ej böra komma ifråga. Friherre Bildt har ock yttrat, att vi, genom att under närvarande förhållande söka lån, för bestridande af statsutgifterna, skulle sätta landets kredit på spel. Jag instämmer till alla delar häri. Om ett land oupphörligt lånar, måste det sluligen förlora sin kredit. Men, frågar man, huru skall statsbristen fyllas? Jo, Mine Herrar! om vi besluta den förhöjning i socker- och tobakstullen, som Herr Schartau föreslagit, och dessutom åsätta en accis å tobak af 2 öre per cigarr, så erhålla vi en summa af omkring 7 å 8 millioner R:dr. Hvarföre skola vi längre tveka att göra tobaken till en lika beskattnings-artikel, som bränvinet? Hvarföre skola vi isolera oss och ej följa andra länders exempål, då vi se hvilka inkomster, tobaksmonopolet inbringar? Vilja vi ha jernvägar m. fl. anstalter, som civilisationen anvisar oss, så måste vi, som andra kulturfolk, välja de utvägar, hvarigenom vi kunna förskaffa oss dem.

Frankrike uppbär i tobaksskatt 216 millioner R:dr; England cirka 100 millioner, och Österrike nästan lika mycket. Visserligen hafva några talare uttalat tvifvelsmål, huruvida icke en förhöjning i den indirekta beskattningen å lyxvaror endast skulle minska förbrukningen och sålunda äfven de deraf härflytande statsinkomsterna. Detta vittnar dock om mycken oskuldshullhet; erfarenheten visar motsatsen, ty om äfven njutningsföremål fördyras, finna njutningslystne utvägar att ändå förskaffa sig dem.

En värd talare har förklarad, att den indirekta beskattningen vore skadligare, än den direkta; jag tror mig dock redan förut hafva påpekat, att den sednare träffar produktionen och således äfven arbetsförtjensten, hvaremot den förra träffar öfverflödet, och att enligt min åsigt öfverflödet alltid bör beskattas.

Jag vidblifver mitt förut framställda yrkande.

Grefve af Ugglas: Att för fyllandet af statsbristen det belopp, som Kongl. Maj:t antagit böra anskaffas, dels genom ökade tullsatter och dels genom förhöjd bevilling, verklig behöfves, torde icke kun-

na ifrågasättas. Om äfven en nedsättning i de af Kongl. Maj:t äskade anslag kommer att ega rum, så är å andra sidan den i Riksgälds-kontoret befintliga bristen större, än Kongl. Maj:t antagit. Totalsumman kommer ej att undergå någon förändring, och frågan blir sålunda, huruvida de erforderliga medlen skola anskaffas genom direkt eller indirekt beskattning. I afseende å denna fråga skulle jag ovilkorligen erkänna den direkta beskattningens företräde, såvida nemligen en så säker beräkningsgrund kunde finnas, att alla träffades i samma proportion af en förmögenhetsskatt. Detta problem har dock ännu ej uppnåtts, och att äfven i vårt land mycket i detta afseende återstår att önska, visas af de ständiga klagomålen öfver det ojemna sätt, hvarpå bevillningsförordningen tillämpas. Den direkta beskattningen, sådan den ännu är organiserad, torde således ej vara rättvis, och ojemheterna skulle naturligtvis blifva ännu större, om, på sätt man förespeglat och hvilket jag ej anser otroligt, i följd af en ökad beskattning skulle uppstå ytterligare försök hos många, att få sina inkomster så lågt beräknade som möjligt. Jag tror derföre, att en konsumtionsskatt, som beräknas efter förbrukningen, hvilken åter bestämmes af förbrukningsförmågan, är den rättvisaste, och den enda skatt, som drabbar alla lika. Nu säger man visserligen, att detta ej gäller om en konsumtionsskatt å kaffe, enär denna vara ej förtäres af olika samhällsklasser i mån af deras olika förmögenhet, utan i allmänhet vida mera af den fattige, än af den rike. Detta må vara sannt, hvad antalet kaffekoppar beträffar, men ej i afseende å den kvantitet kaffe, som verkligen förtäres. Den fattige uppblandar nemligen kaffet med cikoria eller korn (i öfrigt ej något, hvar till endast nöden behöfver drifva honom, ty kornkaffe är i sanitärt hänseende välgörande), och torde derföre ej drabbas hårdare, än den rike af en skatt, som naturligtvis endast träffar den procent verkligt kaffe, som finnes i kaffekoppen. Jag tror af dessa skäl, att man vid valet mellan direkt och indirekt beskattning bör gifva företräde åt den sednare; och yrkar derföre bifall till Utskottets förslag.

Grefve Hamilton, Hugo Bengt Archibald, Jag delar visserligen den åsigten, att, om tullförhöjningar äro nödvändiga för fyllande af Statens behof, man bör åtaga sig sådana, men, då det torde för det närvarande vara omöjligt att bilda sig ett bestämdt omdöme om deras nödvändighet, tror jag, att Bevillnings-Utskottet bort uppskjuta sitt förslag i detta hänseende, till dess hela omfånget af den erforderliga skatteförhöjningen blifvit känt. Vid det förhållande att Utskottets majoritet icke ansett sig böra fatta ett sådant beslut, borde man enligt min åsigt återremittera detta Betänkande, men denna åsigt synes icke hafva några sympatier i denna Kammare, och man måste derföre redan nu afgöra, huruvida Statens behof skola fyllas genom tullförhöjningar eller på annat sätt.

Åsigtorna kunna vara delade i afseende å företrädet af det direkta eller af det indirekta beskattningssättet, då fråga är om tillämpning af det ena eller det andra under en följd af år. Då likväl fråga är om fyllande af ett tillfälligt statsbehof, torde den direkta beskattningen hafva ett bestämdt företräde, enär derigenom undvikas alla de rubbningar, som äro en oundviklig följd af den indirekta beskattningens tillämpning.

Om Staten för en längre framtid skulle bredas större inkomster, skulle enligt min åsigt ett sådant resultat lämpligast kunna vinnas genom förhöjning af tobakstullen och genom åtagande af accis.

Jag anser, att tullförhöjning å nödvändighetsvaror, till hvilka kaffe och socker med fullt skäl kunna hänföras, blott i yttersta nödfall böra anlitas, och anhåller derföre om afslag å Utskottets förslag.

Sedan öfverläggningen härefter förklarats slutad, samt Herr Grefven och Talmannen upptagit de derunder gjorda yrkanden å dels bifall till Utskottets förevarande hemställan och dels afslag derå, framställde Herr Grefven och Talmannen proposition på bifall till densamma och, då dervid svarades talrika ja, blandade med nej, förklarade sig hafva funnit ja öfvervägande.

Flere ledamöter begärde votering.

Uppsattes och justerades följande voteringsproposition:

»Den, som bifaller Bevillnings-Utskottets i Betänkandet N:o 9 gjorda hemställan, att nu gällande tullsats å artikeln kaffe må förhöjas till 12 öre för skålpund, röstar

Ja;

Den det ej vill, röstar

Nej;

Vinner nej, afslår Kammaren denna hemställan.

Sedan voteringspropositionen anslagits, verkställdes omröstningen; och befunnos vid dess slut rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 84;

Nej — 21.

Kaffe brändt.

Utskottets förslag bifölls.

Kakao.

Herr Schartau: Jag nödgas göra en anmärkning mot Utskottets förslag med anledning af en inkonsequens, hvartill Utskottet synes hafva gjort sig skyldigt. Utskottet har nemligen föreslagit, att, i sammanhang med förhöjningen af tullen å kaffe, tullen å »kaffe, brändt och alla till kaffesurrogat användbara brända vexter» måtte efter samma proportion höjas och sålunda bestämmas till 18 öre per skålpund, men Utskottet har deremot icke, i sammanhang med förhöjningen af tullen å kakao, ansett sig böra föreslå någon förhöjning af tullen å chokolad, hvilket just fabriceras af kakao, och nu finnes i tulltaxan belagdt med en tull af 30 öre per skålpund. Chokolad-fabrikationen är visserligen ett högst obetydligt näringsfång, och har få målsmän, men jag vill nu göra mig till en af desse, och anhåller derföre, att tullen å chokolad måtte förhöjas lika mycket, som den å brändt kaffe, eller med 3 öre och sålunda fastställas till 33 öre per skålpund.

Herr Bennich: Jag tillåter mig att lemna den upplysning, att Bevillnings-Utskottet icke förbisett sammanhanget emellan tullen å kakao och den å chokolad; utan att Utskottet, med anledning af det af sednaste tullkomitéen utredda förhållande, att tullen å chokolad icke bör sättas högre än till 18 öre per skålpund, då tullen å kakao är 12 öre, icke ansett sig böra föreslå någon förhöjning af den redan höga tullen å chokolad af 30 öre per skålpund.

Jag får för öfrigt hemställa till Herr Grefven och Talmannen, huruvida, vid det förhållande att något förslag om förhöjning af tullen å chokolad icke inom motionstiden blifvit väckt, och ej heller Bevillnings-Utskottet ansett sig böra göra någon framställning derom, det af Herr Schartau nu gjorda yrkande kan blifva föremål för pröfning.

Herr Schartau: Jag erkänner villigt, att den anmärkning, som, i afseende å formen, blifvit framställd mot mitt förslag, är riktig; men deremot tror jag det vara fullt formenligt, att denna punkt återremitteras till Utskottet, på det att Utskottet måtte taga i öfvervägande, huruvida det icke vore skäligt att, i sammanhang med förhöjning af tullen å kakao, besluta sådan af tullen å det deraf beredda fabrikatet chokolad.

Jag anhåller därför om återremiss af punkten.

Friherre af Ugglas: Jag får fästa uppmärksamheten derå, att artikeln chokolad varit föremål för så ringa införsel, att den icke ens förekommer i det sammandrag öfver de sista 10 årens import, som af Kommers-kollegium blifvit upprättadt.

Jag får dessutom nämna, att jag har svårt att föreställa mig, att sjelfva formen af frågan skulle kunna blifva lagligare derigenom, att punkten återremitterades. Då hvarken någon Kongl. Proposition eller enskild motion om förhöjning af tullen å chokolad blifvit framställd, samt Utskottet vid granskning af tulltaxan icke heller funnit anledning att göra något förslag i detta hänseende, lärer väl icke genom en återremiss Utskottet kunna erhålla föreskrift att inkomma med ett sådant förslag. J sådant fall skulle ett indirekt sätt att väcka motion kunna utbilda sig. Jag öfverlemnar dock åt Talman att afgöra det formela i frågan, och instämmer i sjelfva saken med Herr Bennich.

Grefve Mörner, Carl Göran: Jag vill endast i anledning af den föregående talarens anmärkning derom, att i sammandraget öfver de 10 sista årens import artikeln chokolad icke förekommer, anhålla att få erinra, att det förhåller sig på samma sätt med artikeln kakao. Jag tror därför, att, då Utskottet föreslagit tullförhöjning i afseende å kakao, Utskottet äfven bort förfara på lika sätt med tullen å chokolad.

Friherre Raab, Adam Christian: Den större inkomst, som skulle beredas Staten genom den ifrågavarande tullförhöjningen, är högst obetydlig, men det förefaller mig som om Riksdagen skulle begå en orättvisa mot chokoladfabrikationen, om tullen å kakao skulle förhöjas, utan att jemväl samma beslut fattades i afseende å chokolad. Enligt min tanke vore det lämpligaste sättet för förebyggande af denna orättvisa att afslå Utskottets förslag om förhöjning af tullen å kakao.

Friherre Sprengtporten: Sjelfva frågan är visserligen icke af någon stor betydelse; men den princip, som Friherre af Ugglas uttalat, är så mycket viktigare, och jag måste fullkomligt bestrida dess giltighet. Så länge en bevillningsfråga icke är definitivt afgjord af Riksdagen, måste Bevillnings-Utskottet fortfarande ega rätt att taga initiativ i densamma. Enligt min tanke är här ett misstag begånget, och jag instämmer derföre med Herr Schartau.

Sedan öfverläggningen härefter förklarats slutad, samt Herr Grefven och Talmannen upptagit de derunder gjorda yrkanden å dels bifall till Utskottets förevarande förslag, dels återremiss deraf och dels afslag derå, framställde Herr Grefven och Talmannen proposition på bifall till detsamma och, då dervid svarades många ja jemte några nej, förklarade sig hafva funnit ja öfvervägande.

Härefter blef Betänkandets vidare föredragning uppskjuten till eftermiddagens sammanträde.

Kammaren åtskiljdes kl. $\frac{1}{2}$ 3 e. m.

In fidem
O. Brakel.

Thorsdagen den 4 April 1867.

Kammaren sammanträdde kl. 6 e. m.

Justerades ett protokolls-utdrag, för sammanträdet å f. m. samt protokollet för den 18 sistlidne Mars.

Fortsattes föredragningen af Bevillnings-Utskottets Betänkande N:o 9, angående tullbevillningen.

Sockar.

Utskottets förslag, att tullen å oraffineradt socker, till färgen mörkare än N:o 18 af den i handeln gällande Holländska standard, må bestämmas till 10 öre per skålpund.

Bifölls. —

Utskottets förslag, att tullen å raffineradt socker, alla slag, äfvensom oraffineradt, icke mörkare än ofvannämnda nummer, skulle bestämmas till 14 öre per skålpund.

Herr Schartau: Utskottet har sjelf medgifvit, att den tullsats för socker, hvilken blifvit föreslagen af Kongl. Maj: och tillstyrkt af Utskottet, kommer att utgöra en förminskning i det skydd, som den inhemska sockerindustrien hittills åtnjutit, och detta är ett medgifvande, som jag anser vara att taga fasta på. Uti den reservation, som emot den nu föreslagna tullen afgifvits af Friherre af Ugglas, har han äfven upptagit detta medgifvande, och yrkat en förhöjning i den af Utskottet föreslagna tullsats å raffineradt socker på skäl, som jag önskar måtte få rum i Kammarens protokoll. Han säger nemligen: »Genom en sådan lika förhöjning af 2 öre så väl å råsocker som raffineradt socker uppkommer, enligt Utskottets eget medgifvande, en förminskning i det skydd, den inhemska sockerraffinaderings-industrien hittills åtnjutit. Att denna näring kan bära en sådan förminskning, vill jag icke bestrida, men all undersökning derom är för min uppfattning af frågan alldeles främmande. För mig gestaltar den sig helt enkelt sålunda: Skulle, om Statens behof för närvarande icke kräft en förhöjning i sockertullen, någon rubbning i nu bestående förhållanden ifrågasättas? Att så icke skett, derom tror jag att alla äro ense, och om så är, bör man väl då begagna tillfället af ett ögonblickligt behof för att uttaga ett steg, som man eljest icke hade tagit? Utan allt inflytande vid bedömande af denna fråga, torde icke heller de omständigheter vara, att nu gällande tullsats å raffinad, 12 öre, först tillämpats från den 1 Januari 1866, hvadan dess verkningar icke kunna vara officiellt kända; att före denna tid tullen å den raffinerade varan utgjordt 13 öre, allt med en tullsats å råsockret af 8 öre, och att äfven med den högre tullbestämmelsen af 13 öre, hvilken vidtog med år 1858, importen af raffineradt socker, som år 1857 utgjorde 2,068,033 skålpund, år 1865 uppgått till 7,912,198 skålpund, under det att tillverkningen vid de Svenska raffinaderingsverken, som år 1857 utgjorde 24,697,846 skålpund, år 1865 uppgått till 28,859,253 skålpund, af hvilka siffror tydligen framgår, att redan tullsatsen af 13 öre icke lagt hinder för denna närings, för den Svenska konsumenten gäneliga, täflan med utlandet.»

En sådan mening, uttalad af en motståndare, vittnar, att man har en ädel motståndare, och jag har derföre önskat, att dessa tänkvärda ord icke måtte för hastigt förflykta. Reservanten medgifver, att, om ej behofvet af ökade statsinkomster hade funnits, det icke blifvit ifrågasatt att taga detta steg. Jag tror ej, att någon kan jäfva denna uppfattning, eller påstå, att det skulle finnas något skäl till, eller ens vara rätt, att nu afknappa det skydd, som vid sista riksdagen — för knappt ett år tillbaka — tillerkändes sockerraffinaderingsverken. Man förespeglade då, att den föreslagna förändringen betingades af Franska traktaten, och lät påskina att, när den var gjord, vederbörande för en lång framtid kunde vara trygga för nya nedsättningar. Huru de kunde vara det, visade sig, då den Kongl. Propositionen ankom, och då man sedan mottog det förslag, Utskottet afgifvit i anledning deraf. Jag hoppas dock

dock, att Riksdagen skall vara mera böjd att respektera föregående lagstiftares löften.

Af hvad jag nu anfört synes, att jag anser reservationens innehåll i dess helhet vara bifall värdt. Till grund för sitt yrkande har reservanten lagt en beräkning öfver det nuvarande skyddet för sockerraffinaderingsverken och det, som de efter hans förslag skulle komma att åtnjuta. Denna beräkning är med mycken klarhet uppgjord och slår in, om jag så får säga, på pricken, men reservanten har dock deri utglömt en liten post. Der finnes nemligen intet upptaget för det ökade förlag, som blir en följd deraf, att råvaran för denna industri belastas med en högre afgift. Det är ju obestriddigt, att genom denna tullförhöjning en ganska ansenlig inkomst skulle beredas Statsverket. Den måste förskjutas af de få sockerraffinadörerne. Detta kunna de ej göra utan penningar, som de måste upplåna, i händelse de ej sjelfve ega tillräckligt kapital för att förskottera detta belopp. Vi veta alla hvad det kostar att begagna andras penningar, och räntan på förlagskapital är ej lägre än den vanliga, tvärtom; så var det redan innan den fria räntan infördes, och medan således räntan i allmänhet stod till 6 procent, var det tillåtet att på förlag taga en ränta af 8 procent. Jag har derföre redan vid ett föregående tillfälle påpekat att till den öfriga förlust, som förorsakades genom förhöjningen, borde läggas en förlust af ränta, beräknad efter 8 procent på det ökade förlagskapitalet. Man invände då, att tullverket lemnade 3 månaders kredit på tullmedlen, hvarföre denna förhöjning i förlagsräntan vore för högt beräknad. Det är sannt; tullverket lemnar en dylik kredit, men ej utan ett förbehåll, som visserligen är fullkomligt riktigt, men likväl äfven bör tagas i betraktande. Det utlemnar nemligen icke hela varubeloppet, utan behåller såsom säkerhet för den obetalda tullen två gånger dennas belopp i vara, och det är klart. att raffinadörerne kunna ej alltid vara i tillfälle att, för att begagna krediten, hafva ett dylikt depositum kvar hos tullverket. Det är emellertid onekligt, att dem bestås en kredit på tullen, och jag vill derföre afknappa på den tid, för hvilken denna ränteförlust af mig ursprungligen beräknats. I detta afseende tror jag mig gå tillräckligt långt, om jag säger, att den ränta, som minst bör tilläggas är 5 procent; hvilket motsvarar $\frac{1}{7}$ öre på hvarje skålpund socker. Friherre af Ugglas har föreslagit, att tullen skulle bestämmas till 14,40 öre för skålpundet, eller 14 R:dr 40 öre per centner. Jag vågar till Friherren hemställa, om icke mitt resonemang är riktigt, och huruvida icke, om han anser det så, han skulle vilja medgifva, att denna siffra förhöjdes till 14,50 öre för skålpundet, eller 14 R:dr 50 öre per centner, då tullsatsen både blefve mera noggrann och skulle sluta sig på en jennare siffra.

Jag vet, att mängden föreställt sig att från den sida, hvarest man påyrkar bibehållande af det gamla tullskyddet, man skulle förordat en ändå högre tullsats för denna artikel, men då Friherre af Ugglas i sin reservation sett saken från en rättvis och billig synpunkt, vill jag ej begära mera, utan anhåller derföre om bifall till hans förslag med förändring, att siffran bestämmas till 14,50 öre för skålpundet, eller 14 R:dr 50 öre för hvarje centner.

Herr Odelberg anförde skriftligen:

Vid bestämmande af den skilnad i tull, som rättvisligen bör finnas emellan rått och raffineradt socker, äro vanliga beräkningar rörande tillverkningskostnad och fabrikspriset icke tillräckliga. Det fördras äfven att känna de lagar och bruk, som reglera denna industri i andra länder, der man fäster afseende på förädlingsindustriens intresse och förthy genom premier af hvarjehanda slag gynnar export af den förädlade varan.

Importen till Sverige af raffineradt socker har under de sednaste åren, under det tullskydd, som upphörde med år 1865, oupphörligt varit i stigande, och på åtta år nära fyrdubblats ifrån vid pass 2 till 8 millioner R . Det skydd, som sockerraffinerings-industrien i Sverige intill förra året fått åtnjuta, tyckes således icke hafva varit öfverdrifvet, och antagas kan, att en minskning deruti skall lemna tillfälle för Hollands, Belgiens och Frankrikes raffinadörer att, med understöd af de i dessa länder gällande exportpremier, betydligt öka sin afsättning på Sverige, och dymedelst småningom undertrycka den Svenska raffinering-industrien.

Att importen ej ökades under förlidet år, sedan tullsatsen på raffineradt socker nedsattes, kan förklaras af den allmänna osäkerhet, så i merkantilt som politiskt hänseende, som då var rådande. Då fråga nu uppstått, att, på sätt Bevillnings-Utskottet föreslagit, höja tullen på råsocker till 10 öre, hvaremot jag icke har något att invända, måste jag dock tillse, att tullen på raffinad äfven höjes i sådan proportion, att den Svenska förädlingsindustrien icke af tullförändringen lider, och då den Franska traktaten förunnar oss den förmån att bibehålla den gällande proportionen i tullsats emellan rått och raffineradt socker, nemligen 50 procent förhöjning i det sednare, så föranlåtes jag yrka bibehållandet af denna proportion, så att, då råsockertullen höjes till 10 öre, tullen å raffinad må höjas till 15 öre.

Att detta skydd icke innebär någon orimlighet, då man tager i betraktande de förhållanden, som i Holland, Belgien och Frankrike inverka på lättheten att exportera, det vill jag försöka att utreda. En sådan utredning är emellertid temligen invecklad, i anseende till svårigheten att erhålla de dertill nödiga materialier, hvartill jag räknar kännedom om alla de förhållanden, som underlätta exporten. Hvad särskildt beträffar Holland, det land, hvarifrån största exporten af socker eger rum, så tror jag knappt, att någon af oss kan berömma sig af en fullständig kännedom om alla de små finesser i förtullning och godtgörelse vid export, som der ega rum. Med den, kanske ofullständiga, kännedom, jag derom inhemtat, vill jag dock försöka att uppställa en jämförelse emellan Svenske sockertillverkarens ställning till den Holländske under de tullsatser, som voro gällande till 1865 års slut, och den ställning dem emellan, som skulle inträda, om det nu föreliggande förslaget antoges.

I Sverige är tullen å råsocker 8 öre, och var på raffinad, intill 1865 års slut, 13 öre per R . Det quantum raffineradt samt till raffinad reducerad sirup, som utaf råsockret erhålles, beräknas till 89 procent.

I Holland är tullen på råsocker 22 floriner per 100 kilogrammer, motsvarande efter kurs af 1 R:dr 50 öre, ungefär 13.5 öre per Svenskt R .

Den s. k. rendement legal, hvarefter drawback, eller tullrestitution, beräknas, är 81,9 procent. För 100 kilogrammer raffineradt socker betalas således i drawback vid export 26,86 floriner.

Då man måste antaga, att raffinadörer i Holland erhålla vid raffineringen åtminstone lika stort quantum färdig och afsättlig vara, som raffinadörerne i Sverige, eller 89 procent af råsockrets vikt, så utgör den effektiva utförselpremien i detta land 7,1 procent.

Om man också icke tager i beräkning alla öfriga fördelar, som komma exportören af raffineradt socker till godo i Holland, såsom kredit på större delen af tull å råsockret, en särdeles hög bevillning af taravigten vid råsockrets förtullning m. m., så blir, med hänsyn endast till ofvan anförda kända förhållanden, den Svenske fabrikantens ställning till importörer af Holländskt socker i Sverige följande.

Den Svenske fabrikanten betalar importtull för 100 π råsocker	8: —
Af dessa 100 π erhålles 89 π raffinad, eller till raffinad reducerad sirup. För 100 π raffineradt socker utgör således den tullafgift, som för råsockret erlagts	9: —
I Holland debiteras raffinadören tull å 100 Svenska π råsocker med	13: 5.
Och då äfven han tillgodogör råsockret till 89 procent af dess vikt, utgör tullafgiften för 100 π raffinad	15: 22.
Då han exporterar dessa 100 π, erhåller han i drawback, å 26,86 floriner per 100 kilogrammer, 11,13 floriner, eller i Svenskt mynt	17: 14.
Således en effektiv premie af	1: 92.

Då det från Holland till Sverige införda raffinerade sockret härstädes tullbehandlats enligt den intill år 1866 gällande tulltaxa, har derfor betalats per 100 π

Om derifrån afdrages den å produktionsorten åtnjutna exportpremie

Så återstår i tullungäld

För den Svenske fabrikanten var, såsom ofvan är visadt, tullafgiften för det quantum råsocker, som ger 100 π raffinad

Skilnaden

är således det skydd, som intill den 1 Januari 1866 förunnats den Svenske fabrikanten.

Om nu Utskottets förslag antages, och tullen på råsocker förhöjes till 10 R:dr, samt tullen på raffinad till 14 R:dr, allt per 100 π, så kostar, med antagande af samma rendement, 89 procent, det quantum råsocker, som erfordras till 100 π raffinad, i tullafgift

För 100 π raffineradt socker, som från Holland införes, erlagges i tullafgift

hvarifrån böra afdragas de i produktionslandet åtnjutna exportpremier

hvarefter återstå

Om derifrån drages den Svenske fabrikantens tullungälder för samma quantum, hvilka ofvan visats vara

så återstår

det tullskydd, som Utskottet vill förunna den Svenske fabrikanten för 100 π raffineradt socker.

Om tullen på raffinad i Sverige bestämmes, på sätt jag yrkat, till 15 R:dr per 100 R vid en tull af 10 R:dr å lika stor quantitet råsocker. så ställer sig räkningen sålunda:

Importtullen å 100 R raffinad utgör	15: —
hvarifrån afgår den i produktionsorten åtnjutna exportpremie	1: 92.
återstår verklig tullumgåld	13: 08.
Det Svenska raffinerade sockret har per 100 R vidkänts en tullumgåld af	11: 23.
återstår tullskydd för Svenske fabrikanter	1: 85.

Således 23 öre mindre än det skydd, som gällde intill 1865 års slut, och 1 R:dr mer än Utskottet föreslagit, allt pr 100 R räknadt.

Sockertullen i Frankrike är i det närmaste lika tullen i Holland, äfvensom det beräknade rendementet, för så vidt ej någon väsendtlig förändring egt rum sedan 1864. (Införselstull 44 francs per 100 kilogrammer rendement legal 81 å 83 procent). Och en kalkyl öfver förhållandet vid import från förstnämnda land skulle således utfalla ungefär lika med den ofvan uppställda. Genom den oupphörligt ökade importen af utländskt raffineradt socker visar sig, att det obetydliga tullskydd, som raffineringindustrien hittills åtnjutit, alldeles icke lagt något hinder i vägen för, utan tvärtom gynnat importen, hvadan det kan antagas, att, om detta skydd ytterligare minskas så betydligt, som Utskottet föreslagit, den Svenske fabrikanten skall få ganska svårt att bestå i täflan med utlandet, der man genom direkta premier, genom kredit å tullafgifterna, samt genom flera här icke kända medel, hvaribland en mycket hög beräkning af taravgiften vid import, söker att på allt sätt gynna export af fabrikatet.

Vi veta alla, att sockerraffinerings-industrien bedrifves i Sverige på full tillfredsställande sätt. I hela landet finnas ej mer än 6 stora fabriker, alla inrättade i öfverensstämmelse med tidens fordringar och med begagnande af sednaste upptäckter och förbättringar i tillverkningen. Fastän denna industri således uti tillverkningsmethodens fullkomlighet icke står efter något annat lands, kan den dock icke lemna den förädlade varan till så lågt pris, att ej andra länder, som ligga närmare de stora marknaderna för råvaran, der penningräntan är lägre, der produktionen skyddas, och der afsättningen till utlandet understödjes, kunna undersälja våra fabrikanter. Det har också visat sig, att, på sätt ofvan blifvit nämnt samt äfvenledes upplyst af en utaf reservanterne i Bevillnings-Utskottet, importen af raffineradt socker fyrdubblats på åtta år, under det att tullsatserna varit 8 öre och 13 öre. Hurudant förhållandet varit förlidet år med tullsatsen 8 öre och 12 öre är ännu icke officiellt känt; och om importen då icke i någon betydligare mån vuxit, torde sådant härleda sig ifrån den allmänna osäkerhet och oro så i politiskt som ekonomiskt hänseende, hvilken då var rådande i hela Europa. Då nu erfarenheten, samlad under flera år, visat, att det tullskydd af 2,08 R:dr pr 100 R , som den Svenske fabrikanten åtnjutit emot Holland och Frankrike, långt ifrån att hundra importen från dessa länder, tvärtom medgifvit dess fyrdubblande, fastän ingen förebråelse för försumlighet vid tillverkningssättets fullkomning kan läggas våra fabriker till last; huru skall då saken gestalta sig, om tullskyddet blir, på sätt Utskottet föreslagit, minskadt, så att det kommer att utgöra blott 85 öre

per 100 R ? Jo, troligen den Svenska marknadens öfversvämmande med utländsk vara, prisernas tryckning till det lägsta möjliga, inhemska fabrikeras inskränkning af sin verksamhet och möjligen en eller annans upplösande. Och hvad hade vi derpå vunnit? Jo, möjligen en tillfällig nedsättning i sockerpriset af ett eller annat öre för någon tid, till dess den inhemska fabrikationen blifvit så tillräckligt försvagad, att icke den utan importören bestämmer prisen, hvarefter dessa komma att bero på befintlig tillgång å varan på köpmannahänder. Man emanciperar sig undan fabrikantens förmenta förtryck, för att öfverlemna sig åt köpmannens godtycke. Om det blir en vinst och icke snarare en förlust för den sockerförbrukande allmänheten att försvaga den inhemska fabrikationen, torde således icke vara så alldeles afgjordt.

Men hvad som är alldeles säkert, det är, att, om vinsten på råvarornas förädling tillfaller fabrikanten i ett främmande land, så förlorar vårt eget en motsvarande summa, och det torde med skäl kunna ifrågasättas, om vi under nuvarande brydsamma förhållanden hafva råd att bortskänka en vinst, om än aldrig så liten, som kunde komma oss sjelfve till godo.

Det torde tillåtas mig, att göra något närmare reda för den vinst, som sockerförädlings-industrien, bedrifven inom landet, skänker det samma. Enligt fullt tillförlitliga upplysningar, utgör differensen emellan det pris, hvartill raffineradt socker, enligt bruks-priskuranterna, säljes i Sverige, och det pris, hvartill råsocker, förtulladt härstädes, erhålles, i medeltal 12 öre per R . Dessa tolf öre kunna fördelas i följande titlar:

1:o. Affall vid raffineringen, här antagen till 11 procent utgör således	1,32 öre.
2:o. Aflöning för bruksadministrationen och kontorsbetjening, verkmästare och fabriksarbetare	1,70 »
3:o. Brandförsäkringspremier	0,27 »
4:o. Provisioner, rabatter och afskrifningar	0,68 »
5:o. Förbrukningspersedlar, såsom papper, benkol, segelgarn, väfnader, tomfat, blad, m. m.	0,98 »
6:o. Bränsle	0,88 »
7:o. Reparationer å hus och verkstäder samt maskinerier och redskap	0,65 »
8:o. Diverse utgifter, såsom magasins- och kontorshyror, krono- och kommunalutskylder, läkarearfvode m. m.	0,55 »
9:o. Räntor å anläggnings- och rörelsekapitalet samt någon amortering	3 »
10:o. Vinst att utdela	1,97 »
	<hr/>
	Summa 12 öre.

Om ifrån dessa 12 öre afdragas vissa poster, som icke komma den inhemska förädlingen till godo, nemligen för affallet	1,32 »
En del, vid pass hälften, af brandförsäkringspremierna, som gå till utländska bolag	0,13 »
samt för bränsle, hvartill för närvarande begagnas stenkolk och coaks	0,88 »
tillsammans	2,33 »
så återstå, såsom landets förtjenst för hvarje förädladt R socker	9,67 »

hvarutaf ungefär hälften tillfaller arbetare och andra näringar för tjänstbarheter och leveranser till sockerraffinaderierna, samt andra hälften såsom räntor och vinst egarne till sockerbruken. Om nu också desse sednares intresse helt och hållet uppoftas, så bör man dock betänka, att en mängd medlemmar i samhället, som direkt eller indirekt arbeta för sockerproduktionen, samtidigt uppoftas, att för hvarje million R raffineradt socker, som till landet införes, beröfvas vårt samhälle en förädlingsvinst af nära 100,000 R:dr, att vid nuvarande import denna bortskänkta förädlingsvinst redan uppgår till 7 à 800,000 R:dr, och att, om vi fortgå på den inslagna banan, snart nog åtminstone halfva sockerbehovet skall hitkomma i förädladt tillstånd, och således bidraga till en nationalförlust af inemot 2 millioner. Antagom att priset å det raffinerade sockret nedgår med 2 öre, och att halfva sockerbehovet införes i raffineradt tillstånd! Vinsten för sockerförbrukarne blir då, å 2 öre per 40 millioner R = 800,000 R:dr, men nationalförlusten i bortskänkt förädlingsvinst blir 2 millioner.

Jag bemötes troligen med det inkastet, att de penningar och den arbetskraft, som egnats åt sockerförädlings-industrien, kunna med större nytta användas på Sveriges naturliga näringar, sådana som utan tullskydd kunna bestå. Jag bekänner, att jag icke vet, hvar jag skall söka dessa så kallade naturliga näringar, och jag fortfar således att yrka behöfligt skydd för ifrågakvarande industri samt att tullen å raffineradt socker, alla slag, äfvensom oraffineradt, icke mörkare än N:o 18 af den i handeln förekommande Holländska standard, må bestämmas till 15 öre per R .

Friherre Bildt: Jag ämnar icke följa den siste värde talaren i den deduktion han gjort öfver den orättvisa, som skulle drabba sockerbruken, om det tullskydd, som gafs dem vid sista riksdagen, nu skulle borttagas. Jag tror icke att för det närvarande det är fråga, hurvida det skydd, sockerraffinaderingsverken åtnjuta, är det rätta. Frågan är endast finansiell, och har till problem att skaffa Staten ökade inkomster, genom ökad tullbeskattning på socker.

Vi böra ej glömma, att den tullsats, som nu gäller, icke varit tillämpad längre än sedan den 1 Januari 1867, och att den bestämdes vid sista riksdagen så, att skyddet för sockerraffinaderingsverken minskades derhän, att vi för närvarande befinna oss nära intill den gräns, hvarunder tullsatsen icke kan sättas, utan att bringa den inhemska socker-industrien i en ofördelaktig ställning vid dess täflan med den utländska. Om vi nu äro under denna gräns, såsom en talare velat ådagalägga, eller om vi befinna oss öfver den, såsom andra talare påstodo vid frågans remitterande till Bevillnings-Utskottet, tillåter jag mig ej att bedöma, men att vi äro invid denna gräns, behöfver man inga långa deduktioner för att ådagalägga. Af Kammar-kollegii berättelser öfver handel och sjöfart visar sig nemligen, att sedan år 1857 importen af raffineradt socker stigit från 2,068,033 skålpund till 7,972,198 skålpund, som den utgjorde år 1865, under det af oraffineradt socker 1857 infördes 35,069,203 skålpund och år 1865 35,584,256 skålpund. I afseende å det oraffinerade, har således en högst obetydlig tillväxt i importen egt rum, och när således raffinadörerne icke tagit in mera socker och förökad pro-

duktionen i högre grad, så är det klart, att vi befinna oss invid den yttersta gräns, hvartill tullskyddet kan lämpligen nedgå. För att ingå i undersökning, om hvilket rendement är det rätta, det som Friherre af Ugglas uppgifvit, eller det som Herr Odelberg nämnt, fordras specialkunskap, som Utskottet är skyldigt att gifva, men för min del behöfver jag icke inlåta mig uti någon dylik undersökning, för att hafva en bestämd åsigt, ty efter min uppfattning handlar frågan ej derom. Nu har man endast att undersöka, om den förändring, som Kongl. Maj:t föreslagit i det nuvarande tullskyddet för sockerindustrien, verkligen är en sådan obetydlighet, att man, för att få en jemn siffra, kan uppoffra den bråkdelen af ett öre, som motsvarar minskningen i skyddet. Friherre af Ugglas har i sin reservation ådagalagt, att, om man skulle bibehålla den skilnad, som för närvarande finnes emellan tullen på råsocker och raffinad, tullen på det sednare borde förhöjas till 14,40 öre för skålpundet. Den beräkning, som han använt för att komma till detta resultat, är obestriddigen riktig, eftersom han verkställt beräkningen på samma sätt och till grund för densamma antagit samma rendement, på hvilket man hittills grundat sina beräkningar. När nu det skydd, som hittills funnits, ledt till det resultat, att importen af raffinad stigit i vida högre grad än den inhemska sockerförädlingen, synes mig, att man bör besinna hvad dessa $\frac{1}{10}$ öre, som striden gäller, egentligen betyda. Jo, om man multiplicerar dem med 29 millioner -- ty så många skålpund raffinad hafva i rundt tal tillverkats inom landet år 1865, eller det sista år, för hvilket man har officiell kännedom om tillverkningens belopp -- så finner man, att det för denna industri gäller 116,000 R:dr om året, och, om man förvandlar detta belopp till kapital, skulle det efter en räntefot af sex procent utgöra en kapitalförlust af nära 2 millioner R:dr. Att göra en sådan nedsättning, skulle således vara detsamma, som att låta denna industrigren få afskrifva ett värde af 2 millioner; det kan icke vara rätt, att Representationen, utan att ingå i någon närmare utredning, skulle nu, ett år efter det man gjort förändring i grundsatsen för dess beskattning, göra en så betydlig reduktion.

Detta är i korthet hvad som för mig gör det till en samvetssak att rösta för det förslag, som innefattas i Friherre af Ugglas' reservation, hvarigenom ej någon rubbning skulle uppkomma i förhållandet mellan raffineradt och oraffineradt socker. Den förste talaren förklarade, såsom det ville tyckas, på ganska goda skäl, att man ej utöfvade full rättvisa, om man icke ökade den af Friherre af Ugglas föreslagna tull å raffinad med $\frac{1}{10}$ öre. Det är en ganska betydlig siffra, ty den representerar icke mindre än 29,000 R:dr, men jag måste erkänna, att jag icke alldeles obetingadt vill ansluta mig till hans åsigt, emedan det icke, af hvad som yttrades vid frågans första behandling, är klart för mig, om icke genom åtskilliga fördelar, såsom nederlag, kredit på tullen o. s. v., kostnaderna för det ökade förslaget skulle kunna ersättas. Bli det deremot fullständigt utredt, att förhållandet är sådant, som Herr Schartau uppgifvit, så är det påtagligt, att jag heldre röstar för en tullsats af $14\frac{1}{2}$ än $14\frac{4}{10}$ öre, då jag icke vill med min röst bidraga till en rubbning i nu bestående förhållanden för denna viktiga industrigren.

Vi böra icke glömma, att under de så kallade sockerkrigen uppdragades och framlades ganska tydliga bevis på, att nationen under en lång

följd af år varit skattskyldig under dessa sockerpatroner. När detta blef tydligt, blef förbittringen mot ett dylikt betryck en kanske alltför mycket bestämmande faktor vid riksdagsbesluten. Man minskade skyddet till 5 öre, och icke många år derefter reducerades det vid sista riksdagen ytterligare till 4 öre, hvarigenom det är påtagligt, att den import, som redan under förut gällande tullsatser kunnat alltmera tillvexa, skulle komma att göra det i än högre mån. Jag vill likväl hoppas, att sockerkrigens alla faser skola vara för längesedan slut, och att man numera kan lugnt undersöka hvad rättvisa och billighet kräfter. Förr har jag varit med dem, som röstat för nedsättning af detta skydd, men jag vill ej gå ett steg längre, än hvad jag anser rättvisa och billighet fordra, och det är af detta skäl jag anhåller om bifall till Friherre af Ugglas' reservation.

Herr Bennich:

Friherre af Ugglas: På sätt redan anmärkt blifvit, har jag vid detta Betänkande fogat en reservation. I några korta ord vill jag redogöra för skälen dertill, dervid jag icke skall röra vid någon känsloträng hvarken åt ena eller andra hållet, utan försöka att uteslutande hålla mig till saken.

Till en början får jag erinra Kammaren, huru det gestaltat sig med frågan om tull på socker under den sednare tiden. Före år 1858 var det sådan importtull å dylik vara, att den kunde nästan anses vara belagd med införselbud. Vid 1856 års riksdag bestämdes tullen till 8 öre per r råsocker och 13 öre per r raffineradt socker, att utgå från och med den 1 Januari 1868. Dessa tullsatser tillkommo hufvudsakligen på föranledande af den då tillsatta tullkomitéens yttrande i ämnet, och fortforo att vara orubbade allt ifrån 1858 års början ända till avslutandet af den Fransk-Svenska handelstraktaten, uti hvilken bestämdes, att från den 1 Januari 1866 å raffinad icke finge sättas högre importtull, än att den blott med femtio procent öfverstege tullen å råsocker. På grund häraf blef vid sista riksdag tullen å raffinad nedsatt från 13 öre till 12 öre för skålpundet. Må vara, att den sista tullkomitéen i sitt betänkande yttrat, att skyddet för sockerfabrikationen icke genom berörda traktat blifvit förminskadt på långt när så mycket, som för en del andra näringar; ett faktum är emellertid, att i följd af traktaten nyssnämnda nedsättning i tullen egt rum. Då jag vid sista riksdagen sökte, i hvad på mig kunde ankomma, att genomdrifva, det Rikets Ständer för sin del måtte godkänna berörda traktat, gaf jag ett heligt löfte att arbeta på, det tullsatserna under den tid, som traktaten gällde, måtte blifva orubbade. Detta löfte anser jag mig skyldig att nu infria.

Jag ger den siste talaren rätt deri, att man möjligen kan ytterligare nedsätta tullen å socker, utan att derigenom omöjliggöra sockerförädlingsindustrien i vårt land, äfvensom deri, att den vinst, hvilken sockerfabrikanterna hittills af sin rörelse skördat, varit synnerligen stor. Men jag anser detta för närvarande ligga utom ämnet. För öfrigt får jag erinra derom, att de tullsatser af 8 öre för ett skålpund råsocker och 13 öre för ett skålpund raffinad, som varit gällande till sista riksdag

dagen, långt ifrån att utestänga konkurrens med utlandet, tvärtom föranledt en högst betydlig tillökning i importen af raffineradt socker, så att, då den år 1857 utgjorde 2,068,033 skålpund, den år 1865 uppgått till 7,972,198 skålpund, under det att tillverkningen vid de Svenska raffineringensverken, som år 1857 utgjorde 24,697,846 skålpund, år 1865 icke uppgått till mer än 28,859,253 skålpund. Det var missuppfattning af den siste talaren, om han tyckte sig hafva hört, att man sagt, att importen af raffineradt socker ökats, efter det Franska handelstraktaten trädte i verkställighet. Man visste icke, huru dermed förhöll sig; men man förmodade att, då med den vid 1856 års riksdag beslutade nedsättning i tullen å raffineradt socker, importen af denna vara alltjemt tilltagit, importen skulle blifva ännu större, då en ytterligare nedsättning i tullen blifvit beslutad.

Den siste talaren har med anledning af den i min reservation förekommande beräkning anmärkt, att sista tullkomitéén sökt att på det mest samvetsgranna sätt beräkna kostnaden för raffineringen af ett skålpund socker. Detta medger jag obetingadt; men jag tror dock, att komitéén begått ett fel derutinnan, att den i sina beräkningar förvandlat sirup till socker, hvarigenom den fått ett högre rendement, än det jag bekommit.

En föregående talare har begärt, att tullen å raffineradt socker måtte bestämmas något högre, än hvad jag föreslagit. Jag kan ej neka, att genom åsättandet af den nu föreslagna högre tullen å raffineradt socker kommer att erfordras ett större förlagskapital, och att förthy utgifterna för sockerfabrikationen blifva större än förut. Jag har dock, oakadt flera gjorda försök, ej lyckats få så bestämda uppgifter i detta hänseende, att jag derpå kunnat grunda något säkert omdöme; och därför har jag icke vågat föreslå någon tullsats, som efter min åsigt skulle vara bättre proportionerad än den gamla, utan ansett att man borde fortfarande bibehålla densamma.

Slutligen har man framkastat det obilliga deri, att genom det skydd, som bestås den Svenska Sockerrefinerings-industrien, man tillskyndar konsumenterna en onödig utgift af 6 å 700,000 R:dr. Jag vill dervid endast erinra, att det finnes flera andra näringar, som äro skyddade, utan att det blifvit ifrågasatt att sänka tullen å de fabrikater, som af dem tillverkas. Jag tror verkligen, att, då för icke mer än ett år sedan tullen å socker förändrades, sockerfabrikationen har ett moraliskt anspråk, att icke tullen jemväl nu må förändras, och visst är, att jag anser det vara en moralisk pligt för mig att söka dertill medverka. Jag får därför yrka, att Kammarén, med afslag å hvad Utskottet hemställt, måtte besluta, att tullen å oraffineradt socker, till färgen mörkare än N:o 18 af den i handeln gällande Holländska standard, bestämmes till 10 öre skålpundet, eller per centner 10 R:dr, samt å raffineradt, alla slag, äfvensom oraffineradt, icke mörkare än ofvannämnda nummer till 14,40 öre per skålpund, eller per centner 14 R:dr 40 öre.

Herr Berlin: Sedan framställningen om förhöjd tull å råsocker redan blifvit af Kammarén bifallen, kan fråga nu icke uppstå, huruvida en förhöjning å tullen äfven på raffineradt socker bör ega rum, utan endast huru hög denna förhöjning bör sättas. I detta afseende instäm-

mer jag till alla delar uti den reservation, Friherre af Ugglas i Bevillnings-Utskottet afgifvit, och yrkar på grund häraf, att importtullen å raffineradt socker måtte höjas från 14 R:dr till 14 R:dr 40 öre per 100 π .

Om emellertid den förökade inkomst, som påräknas blifva en följd af den förhöjda sockertullen, verkligen skall inflyta, hade enligt min mening äfven tullen å artikeln *sirup* bort höjas i samma proportion som tullen å de olika slagen af socker.

Vår tulltaxa är, åtminstone hvad angår redaktionen af artiklarne socker och sirup, behäftad med åtskilliga -- jag vill begagna det lindrigaste uttrycket -- ganska betänkliga oegentligheter. Om sirup heter det, att alla slag skola erlägga en tull af 4 öre per skålpund. Nu är sirup ingenting annat än en tjockflytande lösning i vatten af mer eller mindre rent, kristalliserbart eller icke kristalliserbart socker. Detta är den vetenskapliga såväl som tekniska och hvardagliga betydelsen af ordet sirup, hvilket gäller lika väl för den rena vattenklara sockersirupen, som för den svarta oreña melassen. För åtta eller nio år sedan införskref en bland vårt lands raffinadörer ett parti melasse, i ändamål att utdraga och raffinera det deri befintliga kristalliserbara sockret. Det första partiet förtullades som sirup; om jag minnes rätt, äfven ett annat parti, som derefter inkom; men då ett tredje parti melasse skulle af samma raffinadör förtullas, ville tullverket icke medgifva, att melasse vidare förtullades som sirup. Undersökningen verkställdes af flere personer -- äfven jag var en deribland -- och det befanns, att denna svarta sirup innehöll 49 procent kristalliserbart socker. Det skulle nu synas som om det icke vore mycket att tacka för å raffinadörens sida, om för sådan vara betalades 4 öre i tull, då råsocker, mörkare än N:o 18, förtullades med 8 öre; men det otroliga skedde, att raffinadören fick för denna svarta sirup betala samma tull, som om varan varit råsocker; och till minne och följd häraf står ännu i dag i gällande tulltaxa, att råsocker skall förtullas med 8 öre, äfven om varan inkommer »i upplöst eller flytande tillstånd.»

Men råsocker af olika färg, mörkare än N:o 18, »i upplöst eller flytande tillstånd» är ingenting annat än mer eller mindre mörkt färgad sirup. Tulltaxans uppgift, att sirup, alla slag, skall draga 4 öres tull, motsäges således bestämdt af den anförda klausulen vid råsocker. Det är blott ett enda slag af sirup, nemligen den dyraste och bästa, den rena sockersirupen, som drager denna låga tull (ty vid raffineradt socker, eller det som icke är mörkare än N:o 18, stipuleras icke, att dessa sockerslag i fast form och deras lösningar skola draga samma tull); men de finare och orenare sirupsslagen skola förtullas med dubbelt högre belopp. Detta är tydligen ett orimligt förhållande. Af det anförda måste jag emellertid antaga, att de $\frac{4}{3}$ millioner skålpund sirup, som under år 1865 införtullades, utgjorts af färglös sockersirup; ty jag kan lika litet förutsätta, att färgad sirup stundom fått erlägga tull som sirup, stundom som råsocker i upplöst tillstånd, som jag kan anse möjligt för någon tulltjensteman att göra skillnad emellan dessa tulltaxans bestämmelser.

Härmed må nu vara huru som helst, så torde det vara gifvet, att sockersirup kan införas mot tull af 4 öre per skålpund. Men af sådan sockersirup kan raffinadören framställa hvitt socker med stor lätthet och

stor vinst. Man kan t. ex. i Amsterdam eller Antwerpen låta upplösa 200 skålpund raffineradt socker i 100 skålpund vatten, och införa den salunda erhållna sockersirupen. 300 skålpund, mot tull af 12 R:dr; inom några timmar och med ganska obetydlig afbränning kan man deraf återställa 200 skålpund raffineradt socker, som i tull skulle hafva kostat 28 R:dr 80 öre efter den förhöjda sockertullen. Skilnaden utgör 14 R:dr 80 öre, och representerar omkostnader och vinst, d. v. s. 7, i öre per skålpund. Redan med nu gällande tullbestämmelser skulle en sådan praxis kunna med fördel bedrivas, och det visar sannerligen en anmärkningsvärd integritet hos våra raffinadörer, att de icke begagnat en sådan utväg, under det man gått dem hårdt nog på lifvet genom tillverknings tullens nedsättande.

Men det är icke allenast på nu anförda sätt den af förhöjd sockertull påräknade inkomst *kan* förminsкас, då tullen å sirup icke blifvit samtidigt med sockertullen förhöjd. Denna förminskning *skall* inträffa till följd deraf, att sockersirup införes till konsumtion i större mängd än förut, och nu i stället för socker konsumeras, och man måste befara, att den blir ganska betydlig.

Mine Herrar! jag är en alltför nyblifven riksdagsledamot, och fördenskull alltför oerfaren, för att, på grund af mina nu gjorda anmärkningar, under för handen varande förhållanden, kunna göra något bestämdt yrkande om förändring eller återremiss af Utskottets Betänkande; jag öfverlemnar detta åt den eller de bland Kammarens ledamöter, som bättre förstå saken än jag och inse riktigheten af hvad jag anfört.

Herr von Koch: Sedan jag anmälde mig, hafva flere talare yttrat sig, och dervid uttalat det mesta af hvad jag hade att anföra. Jag har dertför blott några få ord att tillägga. Jag befinner mig i denna fråga på samma ståndpunkt som Friherre af Ugglas. Äfven jag deltog vid sista riksdagen med min röst till godkännandet af den Franska traktaten, och anser mig nu förpligtad att ej bidraga dertill, att de tullsatsen, som då bestämdes, nu redan må förändras. Så vidt jag kunnat finna, är den af Friherre af Ugglas föreslagna tull den, som mest öfverensstämmer med den, som vid sista riksdagen äsattes. Ätminstone lär den icke kunna anses för hög. Jag lemnar derhän, om Herr Schartaus yrkande bör vinna afseende eller ej. Väl förekommer det mig riktigt, då han säger, att det genom tullens höjande ökade behovet af förlagskapital höjer kostnaden för tillverkan det af ett skålpund raffineradt socker med 0,1 öre; men äfven den, som inför raffineradt socker, får ej vid dess försäljning likvid genast, utan måste jemväl erlægga förlagsränta. Jag lemnar emellertid, för min del, Herr Schartaus påstående å sido, och åtnöjer mig med det förslag, som Friherre af Ugglas framställt, och hvilket sannolikast kan vinna bifall.

Hvad beträffar det af Herr Odelberg framställda yrkande, att tullen å raffineradt socker måtte höjas till 15 öre för skålpundet, och hvilket yrkande han grundat bland annat derpå, att sockerraffineringsindustrien i Holland skulle ega ett dylikt skydd, så tillåter jag mig dervid erinra, att jag tror, att detta skydd väl fanns i Holland, innan den emellan Frankrike, England, Holland och Belgien afslutade handelstraktaten uppgjordes, men att skyddet numera icke är så stort. Jemväl dessa

länder hade ett långvarigt sockerkrig, försakadt hufvudsakligen deraf, att Holland medgif exportörer af raffineradt socker en exportpremie, och derigenom gjorde det nära på omöjligt för grannländernas sockerfabriks industri att bestå.

Efter långvariga underhandlingar och undersökningar, hvilka bevisa, huru svårt det är att i detta fall träffa den rätta gränsen, tror jag, att det beslutades, att någon exportpremie vid utförandet af raffineradt socker från Holland icke vidare skulle ifrågakomma, hvarigenom äfven det skydd, som raffineringindustrien der hittills erhållit, förminskades. Att nu vilja bereda vår sockerraffinerings-industri samma skydd som den, hvilken hugnades med exportpremier, tror jag vara ohållbart. Så vidt jag förstår, är exportpremien icke annat än en present, som gifves till den utländske konsumenten. Jag kan därför för min del ej tillstyrka bifall till Herr Odelbergs förslag.

I afseende på hvad en annan talare yttrat om sirupen, beklagar jag, att detta icke förut kommit att tagas i betraktande, emedan jag efter den utredning, som han i detta hänseende lemnat, ej kan tro annat än att ett misstag, antingen i definitionen å sirup, eller vid bestämmandet af tullen å sirup, blifvit begånget. Jag får dock bekänna att, sedan tullen å råsocker blifvit af Kammaren bestämd, jag icke kan inse, huru berörda brist nu skall kunna afhjelpas. Så framt icke någon annan är finfligare än jag, få vi väl derföre vänta till en annan riksdag med att i detta hänseende komplettera tulltaxan.

Herr Reuterswärd: Då jag icke kan föreställa mig, att med Kongl. Maj:ts Proposition att höja tullen å socker afsågs annat än att anskaffa nödiga inkomster till bestridande af Statens utgifter, finner jag det besynnerligt, att man vill begagna detta tillfälle för att rubba den rätt, som kan anses hafva blifvit vid sista riksdag sockerraffinadörerne tillförsäkrad. Hvar och en, som var ledamot i nämnda riksdags Bevillnings-Utskott, erinrar sig säkerligen de häftiga strider, som der utkämpades med anledning af den Franska handelstraktaten. Man begagnade då, såsom ett hufvudsakligt skäl för dess godkännande, att derigenom Svenske industriidkarne kunde vara förvissade att derefter få motse stabilitet i tulltaxan. Om derför en förhöjning å tullen i den syftning, Kongl. Maj:t föreslagit, skall medgifvas, anser jag mig moraliskt skyldig att, såvidt på mig ankommer, söka tillse, att man icke ett härmån viker från de proportioner i tullsatserna, som vid sista riksdagen bestämdes.

En talare i mitt grannskap har rigtat skarpa förebråelser mot idkarne af sockerraffinerings-industrien, och påstått, att genom nuvarande tullen å socker från Staten undandrages en årlig inkomst af 600,000 R:dr R:mt. Jag vågar dock betvifla, att denna beräkning är alldeles riktig, ty, utom det att nämnda industri till Staten och kommunen skattar högst betydligt, tror jag, att det icke skall blifva möjligt att visa, att den behållna inkomsten af berörda industri är så stor, som man föreställer sig. Han har vidare sagt, att, om man fortgår på den banan att sålunda till industriidkarnes fromma undandraga Staten betydliga inkomster, Staten skall ruineras. Jag svarar dertill, att, om man riksdag efter riksdag ändrar tullsatserna, den Svenska industrien skall förstöras.

Jag förenar mig med Friherre af Ugglas i det af honom framställda förslag.

Herr Schartau: En talare har sagt, att jag skulle vara sockerfabrikant, och har naturligtvis dermed velat häntyda, att mina ord i denna fråga skulle vara dikterade af egen nytta. Jag erkänner, att jag har några aktier i en sockerfabrik, men jag är derföre icke någon sockerfabrikant, hvilket nogsamnt lär kunna skönjas af mitt första anförande i saken. Samme talare har äfven uppgifvit, att importen af raffineradt socker varit under sistlidet år omkring en million skålpund mindre än under år 1865, och velat påstå, att detta härledt sig deraf, att tullen å raffineradt socker vid sista riksdagen nedsattes — eljest brukar man af tullnedsättningar vänta sig en motsatt verkan — men jag tror för min del, att denna anledning icke är den rätta, utan att den minskade importen härrört af de svåra kredittiderna och de osäkra politiska förhållandena. Emellertid, om man, i stället för att uteslutande se på sistlidet års import af socker, granskat importen för de fem nästföregående åren, skall man finna följande förhållande.

Import:

	1861.	1862.	1863.	1864.	1865.
Råsocker	40,400,000.	34,800,000.	37,500,000.	33,000,000.	35,500,000.
Raffineradt	2,190,000.	3,700,000.	5,900,000.	5,930,000.	7,900,000.

Man finner sålunda, att importen af råsocker icke varit i bestämdt aftagande, men att, äfven under en skyddstull af 5 öre per skålpund för raffineradt socker, importen deraf oupphörligt tilltagit. Jag nämner detta, blott för att visa, att genom bifall till hvad jag begärt sockerraffineringsindustrien ingalunda kommer att befinna sig i bättre, utan tvärtom i ansenligt sämre belägenhet än före 1865 års riksdag. Jag har i mitt förslag endast i en punkt skiljt mig från det förslag, Friherre af Ugglas framställt, i det nemligen jag önskade bereda sockerfabrikanterne en ersättning för det de genom tullens höjande vore nödsakade att anskaffa ett större rörelsekapital. Med beräkning att 35,000,000 skålpund råsocker årligen införas, behöfves, då tullen å hvarje skålpund ökas med 2 öre, ett förökadt kapital af 700,000 R:dr. Räntan derå, beräknad blott till 5 procent, gör 30,000 R:dr.

En talare har nyligen kapitaliserat den förlust, som sockerfabrikanterne skulle lida genom antagande af Utskottets förslag. Den förlust, som dem tillskyndas, derest icke något afseende göres å förlagsränteförlusten, uppgår sålunda årligen till 35,000 R:dr, hvilket kapitaliseradt utgör 700,000 R:dr, också en rätt vacker summa! Icke desto mindre och då jag ej gerna vill för en jemförelsevis mindre vigtig sak skilja mig från dem, med hvilka jag i öfrigt instämmer, afstår jag från det särskildta yrkande jag framställt, och förenar mig med Friherre af Ugglas i hans förslag.

Friherre Raab, Carl Adam: Efter den långa diskussion, som hållits på förmiddagen, behöfver jag ej vara vidlyftig. En ledamot har sökt utreda, huru stor skyddstullen för sockerraffineringsindustrien bör vara, för att kunna anses lemna tillräckligt skydd. Också jag har läst

sista tullkomitéens betänkande, och bekänner att, såvidt jag förstår, komitéen förfarit alldeles rätt, då den, på sätt som skett, sökt utforska, hvilken tull i berörda hänseende motsvarade sitt ändamål. Emellertid är det ett obestriddigt faktum, att sockerraffinerings-industrien ej går så bra som förr. Jag har mycket funderat, hvad som kunde vara orsaken dertill; och tror, att den bör sökas i de försämrade penningeförhållanden, som sedan år 1865 egt rum. Jag skulle därför anse nödigt att något borde göras för att uppmuntra denna industri, och skulle gerna hafva instämt i det förslag, som Friherre af Ugglas framställt. Men under diskussionen har en talare yttrat något, som visar, att denna fråga ej blifvit tillräckligt utredd, och jag anser därför lämpligast vara, att den till Utskottet återremitteras.

Herr Almquist, Erik Victor: Jag anser det vara representantens skyldighet, att, då förändring af tullsatser förekommer, tillse, att den industri, som kan vara beroende af en sådan förändring, icke derigenom beröfvas det skydd, som den förut haft. Det var också på grund af dessa åsigtter, som jag inom Bevillnings-Utskottet framhöll den mening, att man borde, då Kongl. Maj:t föreslagit lika tull på råsocker och raffinad, tillse huruvida icke, på det att den inhemska fabrikanten skulle få åtnjuta samma skydd som hittills, någon olikhet i tullen på båda dessa varor borde föreslås. Jag hade uppgjort ett förslag härutinnan, i hvilket jag med mina beräkningar kommit till nästan samma resultat som Friherre af Ugglas, och i hvilket jag förordat förhöjning i tullen både på råsocker och raffinad och på sirup; men sedan Friherre af Ugglas afgifvit sin reservation, ansåg jag klokheten bjuda, att jag förenade mig med honom om densamma. Det yttrades inom Utskottet, att det vore obilligt att förhöja tullen på sirup, emedan denna vara hufvudsakligen begagnas af de fattige, och en förhöjd tull på densamma således skulle komma att drabba de minst bemedlade inom samhället; och då man på grund häraf ej ansåg sig kunna påräkna några sympatier inom Kammarken för en sådan förhöjning, blef något förslag härutinnan ej framställt. Att skäl förefinnas att åt sockerraffinadörerne bibehålla samma skydd som hittills, visar sig af det förhållande, som på den sista tiden egt rum i afseende på den inhemska sockerraffinaderingen; den har nemligen under de sista åtta åren stått på samma ståndpunkt, hvaremot under samma tid införseln af raffineradt socker ej obetydligt ökats. Skulle skyddet hafva varit för högt, så är det påtagligt, att raffinadörerne uppdrifvit sin tillverkning, så att någon import af utländsk raffinad ej kunnat ifrågakomma. Under sådana förhållanden anser jag en skyldig omtanke om den inhemska sockerindustrien fördra, att man ej ytterligare försvagar det skydd, som den nu har. Ett ytterligare skäl härtill är det, att de uppgifter, som här finnas att tillgå, sluta med år 1865, och att man ej haft att tillgå upplysningar derom, huru förhållandena gestaltat sig efter den sist vidtagna förändringen i tullen på raffineradt socker. Då likväl under den föregående tiden den inhemska industrien ej vunnit större förkofran, än att den stått på samma punkt i flera år, är det sannolikt, att, då tullen blifvit nedsatt till ett öre mindre, än hvad den då var, industrien ej kommit att njuta något högre skydd, än som behöfts för tillverkningens fullständiga bedrivande.

På dessa skäl ber jag att få förena mig med Friherre af Ugglas om de af honom framställda yrkanden. Jag skulle måhända helst hafva velat förena mig med Herr Sehartau, men då han afstått från sitt påstående och förenat sig med Friherre af Ugglas vill jag härutinnan följa hans exempel.

Många ledamöter hördes nu ropa på proposition.

Herr Wallenberg: Den siste värde talaren uttryckte sin förundran deröfver, att icke sockerraffinadörerne under de sista åren uppdrifvit sin tillverkning till någon betydligare höjd. Jag ber med anledning häraf att få anmärka, att det lönar sig bättre att tillverka en mindre kvantitet, och få bra betaldt för densamma, än att lägga sig i större affärer, hvilkas utgång kan vara mindre viss; och att det således är det högre priset på socker, som gjort att tillverkningen ej blifvit utvidgad. Hvad importen af raffinad beträffar, så har det blifvit uppgifvet, att densamma år 1865 uppgått till 7,972,000 skålpund. Den har år 1866 blifvit minskad, så att den då uppgick till allenast 7,644,000 skålpund. Importen af råsocker har likväl äfven minskats under år 1866, så att deraf synes, att konsumtionen i sin helhet förminskats; dock var importen af råsocker mindre under nämnda år, i förhållande till importen af raffinad, än under år 1865. Det hger emellertid en nödvändighet i att import af raffinad alltid må ega rum; ty om tullen sättes så, att den blir liktydig med ett införsel förbud, kunna sedermera raffinadörerne debitera sina konsumenter huru de vilja. Jag vill ej klandra *dem* för det; det är alltid omständigheterna, som bestämma varans pris. Här har blifvit sagdt, att det vore hårdt för fabrikanterne, att förhöjningen i tullen på raffinad skulle blifva endast lika hög som förhöjningen i tullen på råsocker. Ja nog är det hårdt. Men det är nog också hårdt för hela befolkningen i Riket, att den skall få betala sin konsumtion högre. Och befolkningens intresse torde böra öfverväga raffinadörernes. Med anledning af hvad här blifvit yttradt om sirupen, vill jag nämna, att jag tror, att man ej kan göra något dervid. De farhågor man uttalat för import af densamma påminna mig, om hvad jag en gång hörde från Riddarhusets läktare, då man spådde, att vi här i Sverige skulle efter år 1866 blifva öfversvämmade med Franskt drufbränvin. Sådant har likväl ej inträffat. Jag tror ej, att någon sinnerlig vigt bör fästas vid hvad som blifvit framhållit i afseende på sirupen, och ej heller, att någon fara för öfverdrifven import deraf hotar oss. Det af Friherre af Ugglas i hans reservation framställda förslag innebär ett verkligt skydd för sockerraffinadörerne. Mångfaldiga gånger förut har jag i detta rum — det var då ej så stort som nu, men dock detsamma — hört, att om skyddet minskades, skulle raffinadörerne sluta: det påståendet har nu hörts riksdag efter riksdag, och ändock har rörelsen gått skäligen bra. Hela skilnaden är blott, att den näringen numera ej sköter sig sjelf, utan måste skötas af kunnige personer. Det är med raffinadörerne, som det förr i världen var med våra brukspatroner; att ega ett bruk var då nog, nu fordras det äfven att kunna sköta det. Ock så är det, och så måste det vara inom alla näringsgrenar. Jag tror likväl ej, att den af Friherre af Ugglas föreslagna tillökningen är så väsendtlig,

eller kommer att märkbart inverka på sockerpriset; jag tror icke heller att till följd af densamma den utländska importen skulle komma att upphöra. Jag tror också att det är klokast, att vi antaga detta förslag, ehuru jag för min del helst vore böjd för det Kongl. förslaget; ty om vi ej antaga detsamma, är jag öfvertygad om att hela saken faller; och jag vet ej, hvar Staten i sådan händelse skulle taga den inkomst, hvaraf den nu är i behof. Ehuru ogera, nödgas jag derföre att yrka på bifall till Friherre Ugglas' reservation.

Ropen på proposition förnyades.

Herr Fåhræus: Lika med flera föregående talare, får jag för-ena mig med Friherre af Ugglas. Till de många skäl för den af honom uttalade åsigt, som blifvit af honom och åtskilliga andra af Kam-marens ledamöter anförda, anhåller jag att få lägga ännu ett. Jag vill nemligen fästa uppmärksamheten på en omständighet, som synes mig leda till en annan slutföljd, i afseende å beräkningen af prisskilnaden mellan raffinad- och råsocker, än tullkomitéen antagit.

Denna omständighet afser fraktkostnaden, som komitéen ansett ut-falla billigare för råvaran än för fabrikatet. Jag kan ej förstå annat, än att det måste vara tvärtom. För att närmare upplysa detta, ber jag att få anförda ett exempel. Om nemligen 2 lika stora fartyg, kommande från lika aflägsna hamnar, befraktas till samma Svenska hamn, det ena med råsocker, det andra med raffinad till lika stora quantiteter, så måste fraktsbeloppet vara desamma; men i förhållande till raffina-dens högre värde, blifver naturligtvis fraktsbeloppet, deruppå fördeladt, billigare. Det kan visserligen häremot anmärkas, att raffinaden sällan införes i så stora quantiteter, och det medgifves, att detta kan inverka till relativt drygare fraktkostnader. Men härtill kommer ytterligare en omständighet. Som bekant är, införes från Franska hamnar, större de-len af utländskt raffineradt socker. Detta kan möjligen alltsammans vara tillverkad af vitbetor. Det är klart, att för detta socker kan transportkostnaden beräknas endast från Fransk till Svensk hamn, då den deremot för råsockret måste beräknas från Syd-Amerika eller Ost-Indien. Tager man detta i betraktande, så torde det utgöra ett ytter-ligare skäl för att i någon mån höja införseltullen på raffinad.

En af Kammarens ledamöter, hvilken, i följd af sin embetsställ-ning, utöfvar ett stort inflytande på vår tullagstiftning, har yttrat, att han icke önskade fabrikernas ruin, utan tvärtom deras upprätthållande; men han ifrar mot raffinadörernes förtryck mot konsumenterna. Äfven jag tager villigt konsumenternes parti. Men, ehuru jag ofta har hört och läst yttranden om, huru fabrikanterna förtryckte konsumenterna, har jag dock aldrig kunnat rätt fatta betydelsen deraf. Ty det finnes ett korrektiv mot ett sådant förtryck, och det är konkurrensen inom landet. Man erfar dagligen, huruledes stora associationer med betyd-liga kapital bildas, för hvarjehanda affärsverksamhet. Skulle våra sockerraffinadörer verkligen skörda en så utomordentlig vinst, så borde det således kunna förmodas, att det numera hvarken skulle saknas fö-retagsamhetsanda eller kapitaler för att täfla om denna vinst och ned-trycka prisen. Jag förnyar min hemställan, att Kammaren måtte an-taga Friherre af Ugglas' förslag.

Herr

Herr Bennich: Jag har begärt ordet, med anledning af en föregående talares yttrande, att Bevillnings-Utskottet skulle, då det förehade frågan om tullen på socker, förbisett frågan om tullen på sirup. Den ärade representanten behagade omtala ett förhållande, som någon gång förut egt rum, att nemligen en importör två gånger under namn af sirup infört upplöst socker, men slutligen ej längre lyckats med sin industri, utan försatts i nödvändighet att förtulla varan såsom socker. Jag tror ej, att det är att befara, att några dylika försök skola hädanefter göras och lyckas, tullbetjeningen skall väl veta att skilja mellan sirup och upplöst socker. Det har dessutom visat sig att importen af sirup ej ökats.

Detta i sjelfva saken. Hvad åter formen angår, så synes det mig, att då derom hvarken Kongl. Proposition blifvit framställd, eller motion blifvit väckt eller framställning från Bevillnings-Utskottet till Kammaren inkommit, så kan fråga om förändrad tull på sirup hvarken nu väckas eller behandlas. Jag kan således tryggt lemna den gjorda anmärkningen obesvarad.

Hvad tullen på raffineradt socker beträffar, så synes det mig, om jag får döma efter talarnes antal, som om Kammaren vore böjd för en högre tull derå; och derest detta blir Kammarens beslut, får man väl finna sig i sitt öde, ehuru en sådan åtgärd skulle innebära icke allenast en orättvisa, utan äfven en oklokhets i afseende på värden om vår Svenska industri. Ty denna industri vinner icke på ett sådant beslut, åtminstone ej i längden. Den dag kan inträffa, då konsumentens rätt kommer att ändtligen tagas ut, och då tages den kanske ut med ränta.

Jag tog mig för en stund sedan friheten meddela några upplysningar om 1866 års import. En talare har sagt, att dessa uppgifter ej voro officiella. Jag ber då att få förklara, att de verkligen äro af officiell natur, och att de blifvit mig meddelade från Tullstyrelsens revisionskontor.

Samme talare, eller jag tror det var en annan, min granne här till venster, har yttrat, att det vore obilligt, att, då tullen å en råvara förändrades, industriens skydd och fördel i och med detsamma rubbades. Jag frågar än en gång, om det ej är mera obilligt, att, när Staten behöfver upptaga en förhöjd beskattning, man icke vid öfvervägande af denna beskattning söker att göra skatten så draglig som möjligt för konsumenterna, och se till om icke äfven desse hafva rättigheter, som böra skyddas och bevaras. Ej ens den grundsats, som bragt Herr Wallenberg all att tveka, kan föranleda mig att frångå den åsigt, som Bevillnings-Utskottets ifrågavarande förslag innebär; och jag får därför fortfarande yrka bifall till detsamma.

Herr Odelberg: Jag har i mitt föregående anförande yrkat, att sedan tullen å råsocker blifvit höjd till 10 öre, tullen å raffinadt måtte sättas till 15 öre. Jag gjorde detta icke på skäl, som voro tagna ur luften, såsom den siste värde talaren beskyllde mig att hafva gjort, utan på ganska goda skäl. Jag tror nemligen, att, vid bestämmande af tullskydd för en fabriksnäring, det också är nödvändigt, att taga i beräkning de faktorer, som göra det möjligt för andra länders fabriker att konkurrera med våra egna. Men då emellertid det skälet icke tycktes vinna

genklang inom Kammaren, så vill jag naturligtvis ej envisas dermed, utan får jag förklara, att jag förenar mig med Friherre af Ugglas om hans reservation, och fördenskull yrkar en tullsats af 14 R:dr 40 öre per hundra skålpund raffineradt socker. Jag kunde och skulle gerna vederlägga åtskilliga af den siste värde talarens uppgifter, men jag märker Kammarens otålighet. Ett vill jag dock påpeka, för att visa tillförlitligheten af dessa uppgifter. Han har sagt, att importen af sirup ej stigit. Jag vill då nämna, att den under tiden från 1856 till 1865 stigit från 368,000 skålpund till 4,332,000 skålpund. Det är en stigning, som jag åtminstone kallar ganska betydlig.

Jag får, såsom jag redan nämnt, förena mig med Friherre af Ugglas.

Sedan öfverläggningen härefter förklarats slutad, yttrade Herr Grefven och Talmannen, att under densamma hade yrkats dels bifall till Utskottets ifrågavarande förslag; dels utaf Friherre af Ugglas bifall till detsamma med följande förändrade lydelse: »att tullen å raffineradt socker, alla slag, äfvensom oraffineradt, icke mörkare än N:o 18 af den i handeln gällande Holländska standard, må bestämmas till 14,40 öre per skålpund, eller per centner 14 R:dr 40 öre»; och dels slutligen, att förslaget skulle till Utskottet återförvisas.

Härvid anmälte sig Friherre Raab, Carl Adam, och förklarade sig vilja afstå från sin begäran om förslagets återförvisning.

Herr Grefven och Talmannen framställde härefter först proposition på bifall till Utskottets förslag, hvarvid svarades många nej, blandade med ja, och sedermera proposition på bifall till detsamma med den utaf Friherre af Ugglas föreslagna förändrade lydelse, då svaren utföllo med många ja blandade med nej; och förklarades ja nu hafva varit öfvervägande.

Flere ledamöter begärde votering.

Uppsattes och justerades följande voteringsproposition:

»Den, som bifaller Bevillnings-Utskottets i Betänkandet N:o 9 gjorda hemställan, att tullen å raffineradt socker, alla slag, äfvensom oraffineradt, till färgen icke mörkare än N:o 18 af den i handeln gällande Holländska standard, må bestämmas till 14 öre för skålpund, röstar

Ja;

Den det ej vill, röstar

Nej;

Vinner nej, beslutar Kammaren, att tullen å ifrågavarande slag af socker skall utgå med 14,40 öre för skålpund eller 14 R:dr 40 öre för centner.

Sedan voteringspropositionen blifvit anslagen, verkställdes omröstningen; och befunnos vid dess slut rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 29;
Nej — 65.

Tobak.

Friherre Sprengtporten: Om det är en sanning, att en öfverdrifven förbrukning af vissa konsumtions-artiklar, det må nu vara kaffe, spritdrycker eller tobak, är skadlig för helsan, och denna sanning blifvit af erfarenheten bekräftad, så kan jag ej föreställa mig, att från filantropisk synpunkt skäl kunna förefinnas, hvarföre man, då statsbrist är för handen, icke skulle belägga dessa konsumtions-artiklar med en måttlig tullafgift. Snarare tror jag, att klokheten bjuder ett sådant handlingssätt, emedan denna förbrukning, då den går för långt, icke blott verkar skadligt på den befintliga generationen, utan sträcker sitt förderfliga inflytande äfven till kommande generationer. Från denna synpunkt hade jag framställt en motion, som numera kan anses förfallen; den afsåg endast en proposition till nästa Riksdag om tull eller accis på tobak. Man har visserligen under den föregående öfverläggningen framhållit obilligheten af indirekt beskattning och de förmenta företrädena af beskattning på inkomst. I denna fråga har jag yttrat mig många gånger förr, och anser mig derföre ej behöfva upprepa de satsen och den bevisning, som blifvit så väl framställda af en utmärkt talare under den föregående diskussionen. Den indirekta beskattningen har ej kunnat undvikas någonstades; det finnes intet land, som kunnat undvara den, och man har vid dess tillämpning alltid vänt sig till tulllagstiftningen. En vetenskapsman, som är högt uppburen af alla dem, som hylla frihandeln, jag menar Bastiat — han är säkert ej obekant för någon af Eder, Mine Herrar! — svarade en gång på en fråga om tull kunde undvaras: »Jag är så långt ifrån att vilja borttaga tullen såsom inkomst för Staten, att jag tvärtom betraktar denna statsinkomst såsom en räddningsplanka för våra finanser.» Emellertid måste vi erkänna, att våra tullar äro obetydliga i jemförelse med andra länders tullinkomst. Sverige har 2½ gånger så stor befolkning, som Norge, och i Norge uppgå tullinkomsterna till 11 millioner. Vore våra tullinkomster jemförelsevis lika stora som Norges, skulle de uppgå, icke till 14 millioner, såsom de göra nu, utan till 27½ millioner. Hvad orsaken härtill är, kan jag ej utreda. En värd talare har försökt att visa skälen dertill. Dessa må nu vara mer eller mindre giltiga, så förtjenar dock frågan en närmare undersökning. Jag för min del befarar, att allt för många artiklar, som kunde blifva kassaartiklar eller utgöra föremål för finanstull, blifvit förklarade tullfria, och att detta till en stor del orsakat det mindre gynnsamma förhållandet med våra tullinkomster. Jag får nu i anledning af den motion, som blifvit väckt af Herr Schartau, föreslå, att Kammaren måtte i stället för den förhöjning af ett öre, som blifvit i Kongl. Maj:ts nådiga Proposition föreslagen, bifalla hvad motionären framställt. Det har visserligen blifvit anmärkt, att vårt förhållande till Norge skulle lägga hinder i vägen härför i anseende till faran för tullförsnilling, samt att man, då tullen på tobak i Norge är 26½ öre, fördenskull ej velat höja den i Sverige utöfver nämnda belopp. Men äfven vid införsel landvägen från Norge betalas half tull; och följaktligen skulle i alla fall ändå, äfven med beräkning af den Norska tullen, 10 öre återstå. Jag tror derföre ej, att det vore farligt, att taga det steg fullt ut, som motionären föreslagit. Genom detsamma skulle vinnas en stor sum-

ma, uppgående till ett belopp af 200,000 R:dr, hvilket belopp, tillagdt de afdrag, som blifvit gjorda från Stats-Utskottets beräkningar, snart nog skulle kunna åstadkomma den summa, Kammiaren anslagit till anskaffande af gevä. På dessa skäl får jag anhålla om proposition på bifall till Herr Schartaus motion och afslag å Bevillnings-Utskottets Utlåtande.

Friherre Raab, Adam Christian: Under föregående debatt i tullfrågan har det af flere talare framhållits, att vi hafva att vid detta års slut emotse en brist af 8 millioner och vid nästa års af 4, eller tillsammans 12 millioner. Denna brist måste på ett eller annat sätt fyllas; men under det vi å ena sidan hafva denna brist för ögonen, hafva vi å andra sidan sett, att motioner innevarande riksdag blifvit väckta om grundskatternas borttagande, om skiljande från jorden af roterings-, rustnings- och skjutsnings-skyldigheten m. m. Jag vet verkligen icke hvart-hän det skall taga vägen, om man beslutar skatternas upphörande, oakadt man finner, att penningar erfordras till oundgängliga utgifter. Man har visserligen föreslagit den utvägen att taga lån. Men, Mine Herrar! på samma gång det faller sig klart, att, om vi fortsätta på skuldsättningsbanan, räntorna blifva högre, samt vår kredit och våra utsigter att betala sämre, ber jag få erinra, att året 1866 varit ett godt år för Sverige. Vi hafva fått god skörd, priserna hafva varit höga och exporten betydlig. Men icke desto mindre anses det behöfligt att låna. Jag vill icke bestrida möjligheten deraf att lån behöfves; men, om förhållandet skulle vara sådant, böra vi upptaga ett mindre inhemskt lån. Ett större lån, äfven om det upptages inom landet, skulle ändock komma att bestå af utländska penningar; det komme blott att blifva en förklädnad af ett utländskt lån, så vidt summan blefve så stor, att den kunde löna sig för utländsk spekulation. Här har i dag blifvit taladt om den direkta och indirekta beskattningen, och äfven jag ber att härom få yttra några ord. För min del anser jag, att den indirekta beskattningen drabbar rättvist, och att den minst trycker den fattigare befolkningen. Jag vill blott med några ord bevisa detta. Man har sagt här i dag, att en person, som har 100,000 R:dr i inkomst, icke förtär mera socker än den, som har 1,000 R:dr; men man har icke tagit i betraktande, att den förre föder och ger förtjenst åt flere hundra personer. Den direkta beskattningen träffar ofta orättvist. Man behöfver blott göra sig underrättad om skuldsättningen på hus här i Stockholm; och man skall då finna att ganska många icke hafva något kvar af hyrorna, sedan räntorna blifvit betalde. Om man vill träffa rättvist genom den direkta beskattningen, så kan detta icke ske på annat sätt än genom samvetsnämnder, men vi veta alla huru förhatliga dessas domslut i allmänhet ansetts. Jag tror, att den direkta beskattningen är en farlig väg att slå in på. Den indirekta beskattningen, som ansetts så tryckande för folket, har besynnerligt nog varit den, som hufvudsakligen blifvit använd i de mest demokratiska länder. I Amerika och i Norge har företrädesvis den indirekta beskattningen blifvit anlitad. Vill jag jemföra de mest och de minst bildade nationer, så finner jag att i Frankrike, som väl måste anses för den mest bildade nationen, den direkta beskattningen utgör endast 16 procent, under det att i Turkiet, som ej står högt i bildning,

den direkta beskattningen går öfver 30 procent. Ur hvilken synpunkt man ser saken, kommer man således till det resultat, att beskattningen på den indirekta vägen är lämpligast och minst kännbar. Med dessa åsikter ber jag få betrakta tobaken såsom — på sätt en talare uttryckte sig — den räddningsplanka vi ega, för att, utan alltför stor tryckning för landet, kunna komma till högre beskattning. Jag vill erinra Herrarne derom, att till år 1853 gaf bränvinet i statsinkomst endast 600,000 R:dr; man betalade knappt en skilling i skatt på kannan. Hvarje förslag, som gick ut på att höja skatten med några skilling, ansågs förskräckligt. Men Utskottet hade den djerfheten att på en gång föreslå skatten till 50 öre; och det gick igenom. Om man gör på samma sätt med tobaken, att man icke höjer skatten på densamma med ett eller annat öre, utan bestämmer den till 50 öre eller till 1 R:dr, så vore det något. Ett sådant förslag skulle kanske lyckas bättre. Frankrike har i inkomst af tobaken öfver 300 millioner francs; och England har här af ändock större inkomst. Man har åberopat, såsom skäl att icke betydligt höja tullen å tobak, att man då kunde befara smugling från Norge, men då man i Frankrike, hvarest, efter hvad jag förmodar, finnas General-tulldirektörer liksom hos oss, kan hafva ganska stor inkomst af tullen å tobak, oaktadt Tyska tullföreningen har låg tull, förmodar jag, att äfven vi, oansedt låg tobakstull i Norge, skulle kunna skörda en icke obetydlig inkomst af denna tull, ty vår nitiske General-tulldirektör skulle nog tillse, att smugglingen af denna vara från Norge, om den ock icke kunde fullkomligt förekommas, ej skulle blifva särdeles betydlig. Men det finnes en annan sida, hvarifrån denna sak kan ses. Den fattige nöjer sig i allmänhet med snus och tuggtobak af Svensk tillverkning. I södra Sverige har nästan hvarje torpare sitt tobaksland; och hvar och en af allmogen, som der rökar, tillverkar sjelf sin tobak. Jag föreställer mig visserligen att man skulle försöka göra med den Svenska tobaken, ehuru föga smaklig, på samma sätt, som med hvitbetorna, nemligen, beskatta den, men så länge den är i fred, kan också den fattigare befolkningen med densamma få sitt behof af tobak tillfredsstäldt, utan att blifva hemsökt af någon beskattning. Den ökade beskattningen på tobak skulle således endast träffa dem, som tälde vid den, ty det är vanligtvis endast de, hvilka dertill hafva tillfälle, som röka fina utländska cigarer. Andra, hvilka, utan att ega tillgångar dertill, röka sådana cigarrer, kunna upphöra dermed. Ur hvilken synpunkt som helst bör man således göra med tobaken på samma sätt som med bränvinet. Man bör begagna sig af denna räddningsplanka. Min innersta öfvertygelse är den, att det är vida bättre taga 4 millioners skatt af tobaken, än att, emot hög ränta, tigga om lån af bankirer. Om Herrarne dela mina åsikter tror jag icke att det skulle möta några svårigheter att få tullen å tobaken betydligt höjd. Jag vill icke sjelf framställa något förslag härtill, utan väntar att få höra, huruvida icke ett sådant blir gjordt af någon annan, med hvilken jag kunde få förena mig.

Herr Bennich: Jag har, i de föregående frågorna, åberopat konsumenternes fördel, och då ej rönt något understöd. Jag skall derföre nu icke yttra något om konsumenterne. Men den ifrågavarande

saken kan ses ifrån tvänne andra synpunkter: den ena är Statens; den andra fabrikanternes. Statens rätt kräfver, att ingen afgift bestämmes högre än att den kan utgå; och det kräfver också moralen. Man har sagt, just med afseende på denna artikel, vid ett annat tillfälle, att man hade rätt att vänta af tullförvaltningen och i främsta rummet af dess chef så mycken energi, att smugling förhindrades; men man sträcker detta anspråk väl långt, om man föreställer sig, att det står i någon förvaltnings magt att bevaka en sådan gräns, som den emellan Sverige och Norge, hvilken visserligen under sommartiden är på de flesta ställen ofarbar, men under vintermånaderna deremot farbar nästan hvar som helst. Det skulle ovilkorligen blifva till Statens nackdel, om tullsatserna å tobak så höjdes, att denna artikel kunde med fördel införas ifrån Norge; och denna fördel inträffar, så snart tullsatsen är högre i Sverige än i Norge. Med afseende på råtabak eger denna fördel rum företrädesvis derföre, att en del af denna, nemligen stjelk, ej användes i Norge. Den blir der affall vid tobaksberedning, ock kan således derifrån säljas till vida lägre pris än från hvilken annan ort som helst. Derföre — när Norska tullsatsen å råtabak ökad med den, som är stadgad för tobak, som införes från Norge till Sverige, ej blifva tillsammans mera än ¹ öre högre än tullen å råtabak, hvilken från utlandet föres direkte hit till Riket, — skall det alltid bära sig att föra stjelken öfver gränsen. En sådan lofflig införsel minskar inkomsten för statskassan; men anspråket kan väl icke sträcka sig så långt, att tullförvaltningen skulle förhindra densamma. Statskassans förlust blir ännu större, då det gäller fabrikkatet. Enligt vår nu gällande tulltaxa är tullen å karfvad tobak 45 öre, å malen 50 öre, å spunnen, hopvriden eller pressad 35 öre samt å stänger och carotte 55 öre. Emot hälften af dessa belopp eger man att öfver landgränsen föra huru stora kvantiteter som helst. Nu är det gifvet att, om Svenske och Norske fabrikanter få för råvaran betala olika tull, så komma de fabrikanter att stå sig bäst, hvilka betala minsta afgiften. Följaktligen skola alltid de Norske fabrikanterne kunna lemna fabrikkatet billigare än de Svenske, om vi höja tullen på råvaror öfver den Norska. Man har, vid bestämmande af tullen å tobak, utgått från den synpunkt, att fabrikkanten skulle hafva ett visst skydd, hvaraf han vore behof. Ordnas nu tullväsendet på sådant sätt, att fabrikkanten kan införas från ett nära beläget land, der råvaran drager lägre tullafgift än här och derifrån fabrikkater kunna hit införas emot endast hälften af den afgift, som eljest vid införsel eger rum, så ordna vi obetänksamt, både derföre att statskassan förlorar sina inkomster, och emedan fabrikkanten går i mistning om det för honom behöfliga skyddet. Herrarne behagade erinna sig att vid den direkta importen till Sverige råtabaken drager 25 öre per skålpund, enligt tulltaxan, och att den skulle, efter hvad Utskottet föreslagit, komma att draga 26 öre; men, vid den lofliga införseln öfver Norska gränsen, drager karfvad tobak 22½ öre, malen tobak eller snus 25 öre, spunnen hopvriden eller pressad 17½ öre samt stänger och carotte 27½ öre. Vill man nu stadga en högre tull på råvaran än den, hvarför den förädlade varan kan hit införas, så motverkar man på samma gång statskassans fördel och fabrikkantens lofliga intresse. Det står ej i nuvarande Riksdags magt att höja tullen mera än som varit ifrågasatt, och motionären har icke föreslagit större tull-

förhöjning än 5 öre. Således skulle i värsta fall tullen på fabriker, införda från Norge, blifva, i stället för den nuvarande, respektive 25, 27½, 19 och det högsta 30 öre. Huru långt skulle man då kunna gå i tullen på råvaror? Jag tror, att man icke kan gå högre än Kongl. Maj:ts föreslagit och Utskottet tillstyrkt.

På grund af hvad jag nu haft äran anföra, anhåller jag om bifall till Utskottets Utlåtande, såsom väl grundadt.

Herr Hasselrot: Efter min uppfattning finnes ingen artikel, som bättre lämpar sig för beskattning än den förevarande. Detta är ett axiom, som icke tarfvar någon bevisning; och då vi laborera med en stor statsbrist, synes mig, att man bör öka inkomsterna genom att höja beskattningen å ifrågavarande artikel. Denna förhöjning har desto större skäl för sig, som rika länder taga betydligt större inkomster af denna artikel, än vi. De betänkligheter, den förre talaren uttalat för tullens höjande utöfver hvad Utskottet föreslagit, ser jag mig icke i tillfälle att bemöta, och jag inskränker mig endast till att yrka bifall åt den af Herr Schartau föreslagna tullförhöjning.

Friherre af Ugglas: Sedan frågan blifvit af en föregående talare fullständigt utredd, så tror jag för min del, att man icke bör kunna annat än bifalla Utskottets Utlåtande. Det vore visserligen vigt, om man genom tobakstillens bestämmande till 30 öre, eller, såsom man här i dag föreslog, till 1 R:dr, kunde skapa stora inkomster, men jag fruktar, att resultatet häraf skulle blifva, att vi finge mindre inkomster än nu, emedan en betydlig smugling komme att uppstå. Man kan ej begära af någon tullförvaltning, att den skall kunna bevaka gränsen emot Norge, så att smugling icke eger rum. Att sådan i stor skala bedrifvits åtminstone förr i världen — och sannolikt ännu bedrifves — synes af 1856 års tullkomité's betänkande, hvaraf man finner att importen af tobak i Norge utgjordt $\frac{3}{4}$ af den i Sverige, oaktadt befolkningen i dessa begge länder förhåller sig som 3 till 5. Det synes således uppenbart, att en del af den tobak, som blifvit importerad till Norge, sedermera förts hit till Sverige. Jag tror derföre, att, om tullen här blefve högre än i Norge, skulle smugling uppstå och staten drabbas af förlust. Hvad oarbetad tobak beträffar, så är min åsigt, att en tullförhöjning å denna ovilkorligen skulle medföra stor smugling icke blott från Norge, utan äfven från andra länder; och med afseende på arbetad tobak har det visat sig, att uppgifna importen af cigarrer, som draga en tullsats af 1 R:dr 30 öre per skålpund, varierat emellan 39 och 40,000 skålpund, en qvantitet, som, med hänseende till den stora förbrukningen af cigarrer inom vårt land, förutsätter att derutöfver en stor del, till följd af den höga tullen, blifvit olofligen införd.

På dessa i korthet anförda skäl anhåller jag, att Kammaren måtte bifalla Stats-Utskottets utlåtande.

Herr Schartau: Jag har, såsom motionär, i fråga om tobakstillens höjande, ej vågat gå så långt som en annan talare ansett sig kunna gå. Han har varit radikalare, och jag kan icke neka, att det skulle vara till stor lycka för landets ställning om en sådan radikalism

kunde genomföras. Men emedan man, för att träffa ett mål, bör akta sig att sigta för mycket i höjden, vågar jag icke understödja förslaget att allt för mycket höja tullen å tobak, ehuru jag får säga, att, ur hvilken synpunkt saken än ses, man icke kan försvara en lätt införsel af denna vara. Man har nyss framhållit, att det skulle vara svårt för tullförvaltningen att bevaka gränsen emot Norge; men jag kan icke tro, att denna svårighet är på allvar menad. Det är redan sagt, att man i andra länder har tull, och Generaltulldirektörer, hvilka vaka öfver, att smugling förhindras; och jag tror icke, att vår Generaltulldirektör vill taga emot beskyllningen att icke utöfva eller låta utöfva allvarliga kontroller. Jag är öfvertygad, att han både vill och kan detta, ehuru hans personliga tendenser ej vända sig åt höga tullsatser. Att ej Utskottet ville hafva tullen å tobak ytterligare förhöjd, framgår af Utskottets Ut-låtande. Utskottet har visserligen, med anledning af den Kongl. Propositionen, föreslagit *ett* öres förhöjning å oarbetad tobak, men har icke ens gått så långt, att det föreslagit samma förhöjning å arbetad tobak. Betydligt annorlunda gick Utskottet till väga i fråga om tullen å *brändt* kaffe, med en förhöjning af icke mindre än 3 öre. Jag måste ånyo anmärka, att Utskottet gjort sig skyldigt till bristande konsekvens. Utskottet synes hafva velat understödja importen af en artikel, som inom landet förarbetas. Genom att något mera höja tullen å tobak, har jag tänkt mig att äfven befordra den inhemska produktionen af denna artikel; men jag har förut påpekat, att detta i Utskottets ögon tyckes vara ett stort fel. Vi veta att inom Sverige produceras ej obetydligt tobak, och mången af Er, Mine Herrar! som tycker om att röka tobak, håller kanske till godo med cigarrer, tillverkade af Svensk tobak, fastän man, till förgyllning, virat ytterst ett utländskt blad. Tobaken är således föremål för inhemska produktion; och jag, som ej är frihandlare, kan icke finna, hvarföre man ej, genom högre tullsatser, bör på samma gång befordra tillväxt i Statens inkomster och innevärnarnes helsa samt en vinstgivande inhemska odling. Det är beklagligt, att förhållandet till Norge alltid skall framhållas såsom en omöjlighet för åstadkommande af förbättringar inom vårt land. Detta skäl är dock bland de tarfligaste, och lika klen som det, att man icke kan bevaka gränsen emot Norge. Begge dessa skäl hafva i mina ögon ingen verkan. Jag har emellertid, i min motion, ej föreslagit högre tullförhöjning än 5 öre å såväl oarbetad, som arbetad tobak, med undantag af tullen å cigarrer, hvilkens höjande jag föreslagit med 20 öre. Med afseende på förhållandet till Norge och den halfva tull, som gäller vid importen derifrån, vore kanske skäl, att föreslå större förhöjning i tullen på fabrikerad tobak, på det att hälften deraf ej skulle vara för litet att skydda den inhemska näringen. Såsom vår nuvarande tulltaxa stadgar, är redan tullen å råvaran högre än tullen å den förädlade tobaken, som hitföres från Norge. Tullen å den förra är 25 öre, under det från Norge hitförd karfvad tobak drager endast 22½ öres samt spunnen 17½ öres tull. Det är således redan nu ej väl stäldt med tobakstullen. Jag fruktar, att den af mig föreslagna jemning i denna tull icke skall vinna framgång; men då den nuvarande tullen å tobak ej är lämplig och då jag antager, att Kammaren hyser den åsigt, att tobaken bör högre beskattas, anhåller jag, att Kammaren, genom återremiss, måtte gifva

sin önskan tillkänna, att Utskottet bör taga frågan i sin helhet i förnyadt öfvervägande.

Friherre af Ugglas: Jag kan icke underlåta att besvara en del af hvad den siste talaren yttrat. Han har, såsom skäl för en ökad tobakstull, åberopat, att den inhemska industrien derigenom skulle uppmuntras; men, då den nuvarande tullen bereder ett skydd af 50 procent utaf den tillverkade varans värde, och af 100 procent af varans värde i och för sig, synes detta vara tillräckligt, och om industrien icke kan blomstra med detta skydd, tror jag ej, att den skall komma att göra det genom den af motionären föreslagna förhöjning. Jag tror således, att detta skäl ej kan gälla såsom bifall till hvad motionären föreslagit. Såsom svar på beskyllningen, att Utskottet gjort sig skyldigt till bristande konsekvens, vill jag endast nämna, att en alltför stor tullförhöjning å artikeln tobak, skulle medföra förlust för statskassan och öka smuglingen.

Jag fortfar att yrka bifall till Bevillnings-Utskottets Betänkande.

Friherre Sprengtporten: Det står icke i min förmåga, att bevisa det smugling ej eger rum, men jag beklagar, att ett sådant förhållande skall utgöra hinder för hvarje af behovet påkallad förändring i tullagstiftningen. Jag har egentligen begärt ordet för att — i anledning af en talares yttrande, att det icke stode i Riksdagens magt, att besluta förhöjning, utöfver den föreslagna, i tullen å arbetad tobak — erinra, att då 63 § i Riksdags-ordningen tydligen säger, att Kammararen eger fatta sitt beslut, antingen med bifall till Utskottets Utlatande, eller utan afseende härå, grundlagen ej lägger hinder i vägen för Kammararen att besluta en sådan förhöjning. Funnes det hopp, att af nuvarande Bevillnings-Utskott vinna något resultat genom en återremiss, skulle jag tillstyrka den; men då jag är fullkomligt öfvertygad, att en fullständig utredning om behovet och beloppet af ifrågavarande tullförhöjning icke erhålles, anser jag en återremiss icke vara önskvärd. Frågan är nu emellertid väckt om nödvändigheten af en förhöjd tull å tobak, och den torde derföre återkomma. Jag fruktar, att man nu, vid frågans bedömande, betraktat endast medaljens ena sida, hvilken föreställer smugling, som man vill förekomma, och fabrikanternas skydd, men ej sett på den andra sidan, som betecknas med: lån, statsbrist och ökad beskattning på annat håll. Frågan må för öfrigt inom Kammararen gå huru som helst; jag är fullkomligt tillfredsställd att hafva väckt uppmärksamheten på densamma. För min del måste jag yrka bifall till hvad Herr Schartau i sin motion föreslagit.

Sedan öfverläggningen härefter förklarats slutad, förmälte Herr Grefven och Talmannen, att under densamma hade yrkats dels bifall till Utskottets förevarande hemställan; dels af Friherre Sprengtporten, att Kammararen skulle för sin del besluta en tullförhöjning för oarbetad tobak af 5 öre, för cigarrer af 20 öre samt för öfriga i tulltaxan specificerade slag af arbetad tobak äfvenledes 5 öre, allt för skälkund; och dels slutligen, att Utskottets hemställan måtte återförvisas.

Härefter framställde Herr Grefven och Talmannen proposition på bifall till Utskottets merberörda hemställan, och, då dervid svarades många ja, blandade med nej, förklarade sig hafva funnit ja öfvervägande.

Friherre Sprengtporten begärde votering.

Efter förmälan, det Kammaren egde att bestämma, hvilketdera af de öfriga yrkandena skulle utgöra kontrapositionen vid den blifvande voteringen, framställde Herr Grefven och Talmannen proposition derå, att antagande af Friherre Sprengtportens förslag skulle utgöra kontrapositionen. och, då dertill svarades många ja, jemte några nej, förklarade sig hafva funnit ja öfvervägande.

Uppsattes och justerades följande voteringsproposition:

Den, som bifaller Bevillnings-Utskottets i Betänkandet N:o 9 gjorda hemställan, att tullen å artikeln tobak, oarbetad, blad och stjelk må bestämmas till 26 öre för skålpundet, röstar

Ja:

Den det ej vill, röstar

Nej:

Vinner nej, beslutar Kammaren en tullförhöjning för oarbetad tobak af 5 öre; för cigarrer af 20 öre samt för öfriga i tulltaxan specificerade slag af arbetad tobak äfvenledes 5 öre, allt för skålpund.

Omröstningen verkställdes; och vid dess slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja—44;

Nej—29.

§ 9 i *Taxeunderrättelserna*.

Utskottets båda hemställanden biföllos.

Grefve Hamilton, Henning: För enskilda angelägenheter måste jag vara borta från hufvudstaden under de närmaste fyra dagarne, och anhåller, att Kammaren måtte lemna sitt tillstånd härtill.

Denna anhållan bifölls.

Kammaren åtskiljdes kl. 10 e. m.

In fiden
O. Brakel.